

19 (R/05). FERRO RUIBAL, Xesús / VIDAL CASTIÑEIRA, Ana: “Notas para unha bibliografía paremiolóxica galega”, *CFG*, 4 [= VV. AA., *Estudos e recadávivas*], 2003:35-58. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades, [2005], <http://www.cirp.es/pub/docs/cfg04_02.pdf>, Formato: PDF, [Consulta: 13/03/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Coa pretensión de contribuír ao progreso dos estudos fraseolóxicos galegos, os autores ofrecen unha relación de traballos paremiolóxicos galegos (publicados ou inéditos) e traballos máis amplos ou de carácter teórico que conteñen referencias a paremias galegas. Preséntanse clasificados nas seguintes seccións: 1) “Recadávivas paremiolóxicas e traballos léxicos ou etnolingüísticos nos que a recolleita de refráns é asunto principal ou importante ou que, onde non, teñen unha sección específica de refráns” (p. 36-49); 2) “Paremioloxía comparada” (p. 49-52); 3) “Estudos temáticos nos que se inclúen refráns” (p. 52-54); 4) “Artigos nos que incidentalmente se citan ou nos que se comentan refráns galegos” (p. 54-56); 5) “Estudos paremiolóxicos” (p. 56-58); 6) “Paremias modernas” (p. 58); 7) “Outros” (p. 58). Anuncian a continuación deste repertorio nos seguintes números da revista.

20 (N/05). GARCÍA GONDAR, Francisco: “A contribución de Harri Meier aos estudos etimolóxicos galegos: bosquejo dunha bibliografía analítica”, en Ana Isabel Boullón Agrelo, Xosé Luis Couceiro Pérez e Francisco Fernández Rei (eds.), *As tebras alumeadas: Estudos filolóxicos ofrecidos en homenaxe a Ramón Lorenzo*, [Promovido polo] Departamento de Filoloxía Galega, Santiago de Compostela, Universidade de Santiago, 2005:141-164 (= *Homenaxes*).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO

Ofrece o baleirado dunhas 1.500 voces galegas que aparecen estudadas ou simplemente referidas na análise de diversas familias léxicas románicas nos traballos etimolóxicos e de historia do léxico do romanista alemán Harri Meier (1905-1990).

21 (N/05). HOLTUS, Günter / KRAMER, Johannes: “Studi tedeschi di orientamento romanistico sulle lingue prelatine”, *ZRPh*, 121/1, 2005:27-48. | [Ed. facs. en liña]: Santa Clara, CA, Atypion Systems, [2005], <<http://www.atypion-link.com/WDG/doi/pdf/10.1515/ZRPH.2005.27>>, Formato: PDF, [Consulta: 31/02/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. XERAL/PANROMÁNICO

Dase conta da obra de varios investigadores naturais de países de lingua alemá que dedicaron o principal da súa investigación ao estudo dos substratos na Romanía. Entre eles inclúese Johannes Hubschmid (1916-1995), que o autor considera como o único auténtico representante dos estudos substratísticos nos países de lingua alemá despois da segunda guerra mundial e ao que dedica a maior parte do traballo, describindo primeiro o método que adoptou e logo o desenvolvemento do seu pensamento entre a década de 1950 e a de 1990. En moitos dos traballos de Hubschmid, que poden acharse como entradas independentes na *BILEGA: Bibliografía Informatizada da Lingua Galega (Versión 2.1)* (<http://www.cirp.es/bdo/bil>), aparecen referencias a formas galegas (vid. dous exemplos nas entradas 926-1, 926-2, 927-1 e 927-2 deste caderno).

22 (R/05). NAVAS SÁNCHEZ-ÉLEZ, María Victoria: “La frontera lingüística hispano-portuguesa: aproximación bibliográfica”, *Madrygal*, 1, 1998:83-89; 2, 1999:115-116 (Continuación). | [Ed. facs. en liña n.v.]: Madrid, Universidad Complutense de Madrid, Portal de Revistas Científicas Complutenses, [2005], <<http://www.ucm.es/BUCM/revistas/fil/11389664/articulos/MADR9898110083A.PDF>>, [1ª entrega], <<http://www.ucmes/BUCM/revistas/fil/11389664/articulos/MADR9999110115A.PDF>> [2ª entrega], [Formato: PDF], [Consulta: 12/01/2006].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. CASTELÁN | 4. C | 5. INF. DIATÓPICA (FALAS GALEGAS DE ESTREMADURA)

Nas dúas entregas inclúe apdos. dedicados aos “Dialectos del Valle de Jálama” (noroeste de Cáceres).

112 Notas biobibliográficas

23 (R/05). “D. Juan Cuveiro Piñol”, *Revista Gallega*, XII/584, 1906:3. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO

24 (R/05). “Don Antonio de la Iglesia González”, *Revista Gallega*, III/111, 1897:2-3. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO

25 (R/05). “Gallegos Distinguidos. D. Juan Cuveiro Piñol”, *Revista Gallega*, VII/335, 1901:2-3. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

26 (R/05). “Necrología”, *Revista Gallega*, XII/599, 1906:3. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO

Dá noticia do pasamento de Valentín Lamas Carvajal (1849-1906).

27 (R/05). A. Z.: “D. Celso García de la Riega. Datos biográficos”, *Revista Gallega*, VII/315, 1901:2. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO

28 (R/05). ALONSO MONTERO, Xesús (co acrónimo X.A.M.): “Krüger, Fritz”, en *Gran Enciclopedia Galega*, XVIII (INCI-LAYO), Santiago de Compostela / Gijón, Silverio Cañada, [1982]:137-138. | [Versión gal.]: Xesús Alonso Montero et al., “Krüger, Fritz”, en *Gran Enciclopedia Galega - Silverio Cañada*, XXIV (IMP-LAB), Lugo, El Progreso / Diario de Pontevedra, [2005]:243.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO

Breve nota que salienta a importancia dos estudos dialectais realizados o século pasado polo investigador alemán Fritz Krüger (1890-1974) en diversas áreas da Iberorromania, ata o punto de cualificalo como un “dos grandes dialectólogos do século XX”. As súas investigacións constitúen unha mostra valiosa e moi representativa da aplicación do método lingüístico-etnográfico *Wörter und Sachen*, que propugna o estudo conxunto dos obxectos materiais da cultura tradicional e os seus nomes. Sublíñase a novidade que supoñen estes traballos dentro da lingüística galega e o alto valor dos datos do territorio lingüístico galego que achegan. Pódese ver unha mostra dos mesmos nas entradas 314 e 536 deste caderno e os demais exclusiva ou parcialmente dedicados ao galego nos rexistros da *BILEGA* 299, 300, 301, 302, 303, 304, 1156, 1157, 1158, 1305, 1306, 1329, 1330, 1331, 1332, 1393, 1404, 1405, 1406, 1407, 2501, 4641, 5692, 6950.

29 (R/05). ÁLVAREZ CASTRO, Mercedes et al.: “Alonso Zamora Vicente, catedrático de Filoloxía Románica e académico da lingua”, *Madrygal*, 2, 1999:201-213, il. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Madrid, Universidad Complutense de Madrid, Portal de Revistas Científicas Complutenses, [2005], <<http://www.ucm.es/BUCEM/revistas/fl/11389664/articulos/MADR9999110201A.PDF>>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/01/2006].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO

Entrevista realizada o 5-II-1999 polos seguintes alumnos de Filoloxía Románica da Universidade Complutense de Madrid: Mercedes Álvarez Castro, Javier Cuesta Gordillo, Alicia de la Torre Tena, Santiago Morales, Ricardo Pérez Iraola, Ana Acuña Trabazo e Carmen Mejía Ruiz. Repásase a traxectoria vital e intelectual do entrevistado, incluíndo referencias ao seu labor filolóxico en Galicia nas p. 205-206.

30 (R/05). ÁLVAREZ DE LA BRAÑA, Ramón: “D. Juan Cuveiro Piñol”, *Revista Galega*, XII/588, 1906:2-4. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO

31 (N/05). BOULLÓN AGRELO, Ana Isabel / COUCEIRO PÉREZ, Xosé Luís / FERNÁNDEZ REI, Francisco: “Verbas limiares para un mestre amigo”, en Ana Isabel Boullón Agrelo, Xosé Luís Couceiro Pérez e Francisco Fernández Rei (eds.), *As tebras alumeadas: Estudos filolóxicos ofrecidos en homenaxe a Ramón Lorenzo*, [Promovido polo] Departamento de Filoloxía Galega, Santiago de Compostela, Universidade de Santiago, 2005:11-16 (= *Homenaxes*).

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO

Nota biográfica sobre Ramón Lorenzo (1935-) inserida na homenaxe que lle tributaron os colegas da Facultade de Filoloxía da Universidade de Santiago de Compostela co gallo da súa xubilación. Nela repásase de forma sucinta a traxectoria do homenaxeado como profesor universitario, investigador no

campo da filoloxía galega dentro do Instituto da Lingua Galega, organizador de homenaxes e congresos e creador literario.

32 (R/05). CEPEDA, Isabel Vilares: “Bibliografía do profesor Manuel Rodrigues Lapa”, *BmF*, XXIX/1-4 [= *Homenagem a Manuel Rodrigues Lapa*, II], 1984:595-628. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Lisboa, Centro Virtual Camões, Biblioteca Digital Camões, [2005], <<http://www.instituto-camoes.pt/cvc/bdc/lingua/boletimfilologia/29/boletim29.html>>, Formato: PDF, [Consulta: 26/02/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. PORTUGUÉS

Completa relación dos traballos científicos do egrexio filólogo portugués Manuel Rodrigues Lapa (1897-1989) publicados entre 1921-1983. Está constituída por 250 entradas (con recensións e reedicións incluídas) ordenadas cronoloxicamente pola data de publicación da primeira edición.

33 (R/05). CINTRA, Luís F. Lindley: “Rodrigues Lapa”, *Seara Nova*, 1460, 1967:162-163. | [Reed.]: *BmF*, XXVIII/1-4 [= *Homenagem a Manuel Rodrigues Lapa*, I], 1983:VII-XV. | [Sep.]: Lisboa, Centro de Estudos Filolóxicos, 1984, 9 p. | [Ed. facs. en liña n.v. da reed.]: Lisboa, Centro Virtual Camões, Biblioteca Digital Camões, [2005], <<http://www.instituto-camoes.pt/cvc/bdc/lingua/boletimfilologia/28/boletim28.html>>, Formato: PDF, [Consulta: 26/02/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. PORTUGUÉS

34 (N/05). DOBARRO PAZ, Xosé María: “Ex alcalde de Santiago e editor: Ánxel Casal, na memoria”, *Tempos Novos*, 103, 2005:62-64, il.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Reposo biobibliográfico pola figura de Ánxel Casal (1895-1936), destacando o seu labor editorial e de espallamento da lingua, nomeadamente a través das *Escolas do ensino galego*, cuxas aulas se impartían no propio domicilio coruñés do autor, situado na rúa Real, o mesmo lugar onde tiñan sede tamén a imprenta e o local social da Irmandade da Fala coruñesa. Coméntase que o ideario en materia de lingua que manifestaba Ánxel Casal foi refrendado polas Irmandades da Fala na Asemblea de Lugo de 1918, atribuíndolle ao autor grande parte de que se fixera realidade.

35 (R/05). FABIG, Kati: “Fray Martín Sarmiento: Leben, Wirken und sein Verhältnis zum Galicischen”, *Galicien Magazin*, 8, 1999:15-21, il. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Trier], Galicien-Zentrum der Universität Trier, [2005], <<http://www-alt.uni-trier.de/uni/fb2/romanistik/galicia/pdf/galicien-magazin8.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 24/10/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. E

Nota biobibliográfica sobre frei Martín Sarmiento (1695-1772) na que se fai especial referencia aos seus estudos sobre o galego.

36 (R/05). LAMA LÓPEZ, María Xesús: “Entrevista con Don Constantino García, Director Científico do Centro de Investigacións Lingüísticas e Literarias «Ramón Piñeiro», *Galicien Magazin*, 9, 2000:34-36, il. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Trier], Galicien-Zentrum der Universität

Trier, [2005], <<http://www-alt.uni-trier.de/uni/fb2/romanistik/galicia/pdf/galicien-magazin9.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 24/10/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO

Sobre as investigacións en relación coa lingua galega levadas a cabo por Constantino García, así como polas institucións nas que traballa: Instituto da Lingua Galega, Real Academia Galega e Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades.

37 (R/05). LAPA, Manuel Rodrigues (co acrónimo R.L.): “Henry R. Lang”, *BmF*, IV/1-2, 1936:217-218. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Lisboa, Centro Virtual Camões, Biblioteca Digital Camões, [2005], <<http://www.instituto-camoes.pt/cvc/bdc/lingua/boletimfilologia/04/boletim04.html>>, Formato: PDF, [Consulta: 26/02/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. PORTUGUÉS

Nota biobibliográfica en que se avalía brevemente a contribución do romanista de orixe suíza Henry R. Lang (1853-1934) á filoloxía portuguesa e española, sobre todo cos seus traballos de crítica textual e de métrica. Entre todos eles salientase a tese de doutoramento dedicada á edición do corpus poético de Don Denis [*Cancioneiro d'El-Rei Dom Denis: Zum ersten Mal vollständig herausgegeben* (1890, vid. *BILEGA* 2779)], que presentou na Universidade de Estrasburgo baixo a dirección doutro egrexio romanista (Gustav Gröber).

38 (N/05). LÓPEZ CALVO, Xesús Andrés: “Antonio Couceiro Freijomil (1888-1955) na estela dos patriarcas das Letras Galegas”, *Cátedra*, 12, 2005:27-29, il.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO

Comeza por abordar aspectos relacionados co contexto histórico, político e pedagóxico en que viviu Antonio Couceiro Freijomil; a seguir ofrece datos relacionados coa súa biografía e actividade profesional e finalmente achega datos interpretativos para a comprensión das institucións que moveron a súa vida e a súa produción escrita. No apdo. “O seu paso pola Real Academia Galega” (p. 40-44) descríbese a situación en que se encontraba a institución tras o golpe de estado de Francisco Franco e como se mantivo a partir dese momento. Entre os traballos do autor, destácanse publicacións referidas á lingua galega como “Los idiomas regionales en las escuelas” (1918, vid. *BILEGA* 6660), “El idioma gallego” (1926, vid. *BILEGA* 2196) e “Ortografía gallega: Bases para su unificación” (1928, vid. *BILEGA* 3610).

39 (N/05). LÓPEZ CALVO, Xesús Andrés: “Couceiro Freijomil (1888-1955): un percorrido pola súa vida”, en Charo Ferreiro e Inma Pena (coords.), *Simposio sobre Antonio Couceiro Freijomil: Actas do congreso realizado pola Dirección Xeral de Creación e Difusión Cultural (Santiago de Compostela, o día 13 de maio de 2005)*, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia, Consellería de Cultura e Deporte, 2005:21-41 (= *Colección de difusión cultural*; 47).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO

Presentación biográfica e bibliográfica de Antonio Couceiro Freijomil, atendendo especialmente ao seu encadramento na literatura e na lingüística galega do seu tempo. Para o autor, a súa defensa do idioma galego pode observarse tanto na súa obra poética como no seus estudos lingüísticos [T.A.G.].

RECS.: Damián Suárez Vázquez, *Cadernos de Lingua*, 28, 2005:183-186 [183-184].

40 (R/05). LORENZO, Ramón: “Antonio Fraguas Fraguas (Loureiro de Cotobade (Pontevedra) 28.12.1905 - 5.11.1999 Santiago de Compostela)”, *Galicien Magazin*, 8, 1999:65-68, il. | [Nova ed. aum.]: BRAG, 361 [= Número monográfico en honor de D. Manuel Martínez Murguía, primeiro Presidente da Real Academia Galega e a quen este ano está dedicado o Día das Letras Galegas], 2000:316-324, il. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [Trier], Galicien-Zentrum der Universität Trier, [2005], <<http://www-alt.uni-trier.de/uni/fb2/romanistik/galicia/pdf/galicien-magazin8.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 24/10/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO

41 (N/05). MEDEIROS, António: “Evoações: Um polígrafo galeguista, a etnografia e a presença da morte na Galiza contemporânea”, *Adra*, 0, 2005:5-18.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Lémbrese a figura de Antonio Fraguas Fraguas (1905-1999), salientando o seu labor en diversas institucións relacionadas coa cultura galega: Seminario de Estudos Galegos, Real Academia Galega, Instituto de Estudios Gallegos «Padre Sarmiento», Museo do Pobo Galego e Consello da Cultura Galega. Tamén se fai referencia á súa contribución aos estudos etnográficos, nomeadamente no traballo “O entroido nas terras do sul de Cotobade” (1930, vid. *BILEGA* 4483).

42 (R/05). MEJÍA RUIZ, Carmen / ACUÑA TRABAZO, Ana: “Xesús Alonso Montero, catedrático de Filoloxía Galega da Universidade de Santiago de Compostela e académico da lingua galega”, *Madrygal*, 3, 2000:161-169, il. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Madrid, Universidad Complutense de Madrid, Portal de Revistas Científicas Complutenses, [2005], <<http://www.ucm.es/BUCM/revistas/fil/11389664/articulos/MADR0000110161A.PDF>>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/01/2006].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO

Entrevista co profesor Xesús Alonso Montero (1928-) na que se realiza un percorrido pola súa traxectoria vital e se tratan cuestións relativas á situación actual da lingua e da literatura galegas.

43 (R/05). PÉREZ DE CASTRO, José Luis (co acrónimo J. L. P. de C.): “In memoriam: Dr. Fritz Krüger (1889-1974)”, *BIEA*, XXVIII/83, 1974:863-865. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Oviedo, Real Instituto de Estudios Asturianos, [2005], <<http://tematico.asturias.es/cultura/ridea/ConsultaBoletines/PDFs/083-16.PDF>>, [Formato: PDF], [Consulta: 26/03/2008].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO

Nota que dá noticia da morte na Arxentina deste investigador alemán, salientando os relevantes traballos con que contribuíu ao coñecemento da cultura popular asturiana, razón pola que o *Instituto de Estudios Asturianos* o nomeou membro de honor en 1956. Tamén se fai referencia á homenaxe que se lle tributou en dous volumes publicados en 1952 e 1954 (vid. *BILEGA* 1229), onde están incluídos varios traballos dedicados ao galego.

44 (N/05). RABUÑAL CORGO, Henrique: *Palabra e patria: Escritos sobre cultura, teatro e literatura galegas*, [Bertamiráns, Ames], Laiovento, 2005, 201 p. (= *Ensaio*; 195).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO

Céntrase nalgúns persoeiros da cultura galega. En “Arredor de Murguía” (p. 9-72) adéntrase na figura de Manuel Martínez Murguía (1833-1923), salientando a importancia dos seus textos en galego e o seu interese pola lingua e a literatura galegas, o seu lusismo e a súa lusofilia; analiza, ademais, a súa relación con Eduardo Pondal (1835-1917) e o seu labor a prol da creación da RAG. En “Cinco achegas ao teatro galego no Centenario da *Escola Rexional de Declamación* (1903-2003)” (p. 73-154) sinala a importancia desta escola presidida nos seus comezos por Galo Salinas (1852-1926), quen mantiña que “o galego é idioma e non dialecto” e “vincula o estado do noso teatro coa difícil situación lingüística do galego” (p. 75). Analízanse as polémicas idiomáticas e políticas que xorden na Escola Rexional de Declamación e as figuras que participaron no desenvolvemento do teatro galego: Eduardo Blanco Amor (1897-1979), Ricardo Carballo Calero (1910-1990), Luís Seoane (1910-1979) e Jenaro Marín del Valle (1908-1999). A figura de frei Martín Sarmiento (1695-1772) analízase en “De enciclopedistas solitario” (p. 159-166), centrándose principalmente no seu interese pola lingua galega e pola literatura galega medieval. Así mesmo trata as figuras de Ánxel Casal (1895-1936), Ernesto Guerra da Cal (1911-1994) e Rafael Dieste (1899-1981) no apdo. “Soñadores republicanos” (p. 167-181).

45 (N/04). VALCÁRCEL LÓPEZ, Marcos: “Xaquín Lorenzo: paixón pola terra”, *Tempos Novos*, 84, 2004:43-48.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Ofrece un breve retrato de Xaquín Lorenzo Fernández, “Xocas” (1907-1989), a través de entrevistas con diversos autores e dos seus textos xornalísticos. Nestes últimos, o etnógrafo fala en primeira persoa dos seus mestres, da tradición e das festas populares, dos mozos e dos problemas da educación, do patrimonio e do que se pode e debe conservar da nosa historia artística, do seu galeguismo e das súas conviccións relixiosas [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

46-1 (R/05). VILLAR PONTE, Antón: “El gallego en un programa”, *Revista Gallega*, X/507, 1904:2-3. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO

Louvanza de Armando Cotarelo Valledor (1879-1950), autor do programa da materia *Lengua y literatura española* da Universidade de Santiago de Compostela, por ter introducido o galego no apéndice do mesmo.

46-2 (R/04). WOODBRIDGE, Benjamin M., Jr.: “An Analytical Bibliography of the Writings of Henry Roseman Lang”, *RPh*, XXXV/1, 1981:1-13. | [Ed. facs. en liña]: [Ann Arbor, MI], ProQuest, Periodicals Archive Online, 2004, <<http://pao.chadwyck.co.uk/marketing.do>>, Formatos: TIFF/PDF, [Consulta: 01/12/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO

Vid. tamén as entradas 269, 565, 871.

12 Congresos, homenaxes e misceláneas

121 Congresos

47 (R/05). ÁLVAREZ BLANCO, Rosario (ed.) / FERNÁNDEZ REI, Francisco (ed.) / SANTAMARINA, ANTÓN (ed.): *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004], 4 v. (I, X + 609 p.; II, 708 p.; III, 796 p.; IV, 626 p.). | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2004], v. I, <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005]; [2005], v. II, <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005]; [2006], v. III, <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_3.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 09/06/2006]; [2008], v. IV, <http://consellodacultura.org/mediateca/files/2008/05/lingua_vol_iv.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 15/05/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO E DIACRÓNICO | 4. PMEC

Congreso celebrado no marco dos actos do V centenario da Universidade de Santiago de Compostela para conmemorar o 25 aniversario do Instituto da Lingua Galega (creado en maio de 1971). Tivo como obxectivo analizar as vicisitudes vividas pola lingua galega nos distintos períodos da súa historia e ofrecer unha visión da súa situación actual. O denso programa científico do congreso -que deu lugar á máis ampla reunión científica sobre a lingua galega celebrada ata o momento- estivo constituído por 10 conferencias plenarias, 4 mesas redondas e 194 relatorios. O v. I inclúe os discursos de apertura e clausura do evento, a transcripción das catro mesas redondas celebradas ["Lingua galega e ensino" (vid. *BILEGA* 12338), "Lingua galega e literatura" (vid. *BILEGA* 12339), "Lingua galega e medios de comunicación" (vid. *BILEGA* 12340) e "Situación sociolingüística do galego" (vid. *BILEGA* 12341)] e mais 35 relatorios de contido sociolingüístico presentados nas seccións 9 (Sociolingüística) e 10 (Contacto lingüístico). O v. II recolle as conferencias plenarias de Xesús Alonso Montero ["O escritor galego e o problema da lingua" (vid. *BILEGA* 12377)], Constantino García ["De Rosalía a Dieste. Reflexións sobre o léxico dos escritores" (vid. *BILEGA* 12378)] e Žarko Muljačić ["*Ex compluribus paucae*. Fenomeni di *accorpamento* e di *scorporo* nella storia delle *piccole* lingue romanze" (vid. *BILEGA* 12379)] e mais 45 relatorios das seccións 11 e 12 (Planificación Lingüística do estatus e do corpus), 13 (Didáctica da lingua) e 15 (Proxectos e traballos en curso). O v. III contén as conferencias plenarias de Dieter Kremer ["Galicia germânica" (vid. *BILEGA* 13285)] e Ramón Lorenzo ["Emerxencia e decadencia do galego escrito (séculos XIII - XVI)" (vid. *BILEGA* 13286)] e mais 41 relatorios das seccións 1 (Gramática histórica), 2 (Historia da lingua), 6 (Onomástica), 7 (Lingua de autores e estilística da lingua) e 14 (Edición de textos). O v. IV ofrece a conferencia plenaria de Ivo Castro ["Galegos e mouros: o galego visto pelos filólogos portugueses" [entrada 63] e mais 46 relatorios das seccións 3 (Gramática), 4 (Fonética e fonoloxía), 5 (Dialectoloxía) e 8 (Semántica e lexicografía).

RECS.: Manuel Rodríguez Alonso, "Lingüística comprometida", *Cartafol de libros*, 25-V-2005, <<http://www.vieiros.org/publicacions/veredicion.php?Ed=38>>, [Consulta: 08/05/2006] | Manuel Rodríguez Alonso, "Cando as segundas partes son boas", *Cartafol de libros*, 25-V-2005, <<http://www.vieiros.org/publicacions/veredicion.php?Ed=38>>, [Consulta: 08/05/2006] | Engracia Vidal Estévez, *Encrucillada*,

146, 2006:119 | Manuel Rodríguez Alonso, "Non hai dous sen tres", *Cartafol de libros*, 02-II-2006, <<http://www.vieiros.org/publicacions/veredicion.php?Ed=38>>, [Consulta: 08/05/2006].

48 (N/05). ÁLVAREZ BLANCO, Rosario (ed.) / MONTEAGUDO ROMERO, Henrique (ed.): *Norma lingüística e variación: Unha perspectiva desde o idioma galego*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2005], 440 p. (= *Colección Base. Serie Lingüística*; 3). | [Ed. facs. en liña n.v.]: [2005], <http://consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/norma_lingua.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/05/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Actas do *Simpósio «Prescrición e variación»*, que tivo lugar na Facultade de Filoloxía da Universidade de Santiago de Compostela entre o 13 de novembro e o 2 de decembro de 2003. Recollen relatorios que afondan nos límites do modelo normativo establecido e reflexionan sobre a integración das variedades lingüísticas na descrición gramatical. Como entradas independentes neste caderno, poden acharse os seguintes: "Entre o uso e a norma. O proxecto de *Gramática* da Real Academia Galega" de Rosario Álvarez Blanco et al. [entrada 234]; "Estándar oral" de Xosé Luís Regueira Fernández [entrada 761]; "O estándar prosódico" de Elisa Fernández Rei [entrada 760]; "Maiúsculas e minúsculas: criterios de uso" de Concepción Diéguez Diéguez et al. [entrada 759]; "Problemas na identificación e acentuación das interrogativas indirectas: Dime que acentúo ben / Dime qué acentúo ben" de Luz Cures Vázquez e Xesús Manuel Mosquera Carregal [entrada 758]; "Escribir e prescribir. Variación e prescrición ortográfica e gramatical da lingua galega (1950-1982)" de Serafín Alonso Pintos [entrada 730]; "Unha achega ó estudo do proceso de codificación ortográfica e gramatical da lingua galega (1980-2000)" de Paulo Sánchez Vidal [entrada 737]; "¿Influente ou influente? Prescrición e uso da vogal temática verbal da C-III nos adxectivos en -NTE na lingua galega" de Francisco Dubert García [entrada 763]; "O diminutivo na definición actual do estándar morfolóxico" de Larisa Santos Suárez [entrada 157]; "Converxencia e diverxencia en certas estruturas morfosintácticas do galego" de Bieito Silva Valdivia [entrada 596]; "A corrección lingüística nas cláusulas de relativo" de Isabel Vaquero Quintela [entrada 227]; "O verbo galego: usos e abusos, descrición e prescrición" de Xosé Xove Ferreiro [entrada 764]; "A sintaxe na gramática: problemas de descrición e problemas de prescrición" de Francisco A. Cidrás Escáneo [entrada 201]; "A definición dun estándar sintáctico: problemas, cautelas, límites" de Rosario Álvarez Blanco [entrada 762]; "Do uso á norma, da norma ao uso (Variación sociolingüística e estandarización no idioma galego)" de Henrique Monteagudo Romero [entrada 722].

RECS.: Elisa González Rosendo, *Novas CTNL*, 18, 2005:5. [Ed. facs. en liña n.v.]: [Santiago de Compostela], Coordinadora de Traballadores/as de Normalización da Lingua, [2005], <<http://www.ctnl.org/upload/des/36-a-novasctnl18.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 15/06/2008] | Manuel Rodríguez Alonso, "Para entendermos a norma lingüística", *Cartafol de libros*, 13-I-2006, <<http://www.vieiros.org/publicacions/veredicion.php?Ed=38>>, [Consulta: 08/05/2006] | Sabela Labraña, "Inquedanzas polo futuro da lingua", *Grial*, XLIV/169, 2006:106-108 | José M^a Enguita Utrilla, *RLiR*, 70/277-278, 2006:224-234 | Xosé Soto Andión, *VR*, 65, 2006:265-268 | Miquel Àngel Pradilla Cardona, *Estudis Romànics*, XXIX, 2007:393-399.

49 (R/05). CABEZA PEREIRO, Carmen (ed.) / LORENZO SUÁREZ, Anxo M. (ed.) / RODRÍGUEZ YÁÑEZ, Xoán Paulo (ed.) / ÁLVAREZ LÓPEZ, Sonia (ed. colab.) / GESTIDO DE LA TORRE, Eloi (ed. colab.): *Comunidades e individuos bilingües = Bilingual Communities and Individuals: Actas do I Simposio Internacional sobre o Bilingüismo = Proceedings from the First International*

Symposium on Bilingualism (Universidade de Vigo, Galicia-Spain, 21-25 Outubro / October 1997), [Ed. dix.]: Vigo, Universidade de Vigo, Servicio de Publicacións, 2003, 1179 p., 1 CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo, [2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas1997/>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. XERAL/PANROMÁNICO | 4. C

Como entradas independentes neste caderno, poden acharse os seguintes relatorios presentados neste congreso: "Pureza e (des)lealdade lingüísticas na ideologización das condutas de fala en Galiza" de Luzia Domínguez Seco e Mário J. Herrero Valeiro [entrada 576]; "Redes de relación social, usos lingüísticos e identidades nun núcleo rural galego" de Pilar Fernández Iglesias e Raquel Rial Hermelo [entrada 619]; "O papel da lingua na construción da identidade galega durante a época rexionalista" de Beatriz García Turnes [entrada 695]; "Comprando *leitugas*, *leitughas* e *lechughas*. Reformulacións e negociación de identidade na feira" de Gabriela Prego Vázquez [entrada 245]; "O papel da identidade étnica e da vitalidade etnolingüística subxectiva (VES) na configuración da conducta lingüística en Galicia" de Montserrat Recalde Fernández [entrada 563]; "Bilingües entre monolingües. Contribución á identidade bilingüe en Galicia" de Modesto Aníbal Rodríguez Neira [entrada 572]; "Identidad cultural y lingüística en Galicia" de José Romay Martínez e Ricardo García Mira [entrada 842]; "Xénero e discurso: usos bilingües no estilo conversacional feminino e masculino" de Sonia Álvarez López [entrada 242]; "A imaxe da muller na fraseoloxía galega e española: achegamento lingüístico á dobre identidade feminina en Galicia" de Lourdes Lorenzo García [entrada 271]; "Conciencia metalingüística infantil acerca do *galego* nun mundo urbano" de Ana Ameal Guerra [entrada 590]; "Un microcosmos sociolingüístico na Galicia urbana: fenómenos de microconverxencia lingüística no *Corte Inglés* de Vigo" de Rubén Nogueira Fos e Israel Rodríguez Gil [entrada 609]; "Mestura e alternancia de códigos en Galicia: significado e recepción social" de Bieito Silva Valdivia [entrada 643]; "As interferencias na fraseoloxía" de María Álvarez de la Granja [entrada 644]; "Lenguas en contacto: hiberno-inglés y galaico-español" de Reyes Estévez Forneiro [entrada 636]; "A interferencia fonética no español da Coruña. A vocal [o] tónica" de Sandra Faginas Souto [entrada 652]; "Evolución estrutural dunha variedade minoritaria en contacto: a conformación dunha identidade lingüística diferenciada" de Anxo M. Lorenzo Suárez [entrada 638]; "Un novo intento de clasificación das interferencias do castelán sobre o galego, coa perspectiva do ensino primario e secundario" de Carme Silva Domínguez [entrada 649]; "Consideracións arredor do galego no interior da provincia de Pontevedra" de Xosé Soto Andión e Ana Vidal Meixón [entrada 639]; "Contacto e interferencias lingüísticas na prensa escrita" de Andrés Tarrío Barreiro e Miguel Seoane García [entrada 650]; "O ensino en territorio con conflito lingüístico" de Daniel Asorey Vidal [entrada 591]; "El contacto lingüístico entre castellano y gallego: juicios metalingüísticos de un hablante bilingüe" de Adrian Bröking [entrada 568]; "Vías de entrada do castelán en nenos monolingües en galego. Posibles responsabilidades dos pais e da escola" de Maricarme García Ares [entrada 577]; "Planificación lingüística do galego. Algunhas reflexións" de Delio García Represas [entrada 753]; "Ilusões glotopolíticas e planificación lingüística na Galiza" de Mário J. Herrero Valeiro [entrada 754]; "Interpretación en clave actitudinal dos datos aportados polo Seminario de Sociolingüística (R.A.G.)" de Arturo X. Pereiro e Onésimo Juncos-Rabadán [entrada 611]; "Bilingüismo harmónico: modelo social posible" de Manuel Regueiro Tenreiro [entrada 571].

50 (N/05). FERREIRO, Charo (coord.) / PENA, Inma (coord.): *Simposio sobre Antonio Couceiro Freijomil: Actas do congreso realizado pola Dirección Xeral de Creación e Difusión Cultural*

(Santiago de Compostela, o día 13 de maio de 2005), Santiago de Compostela, Xunta de Galicia, Consellería de Cultura e Deporte, 2005, 123 p. (= *Colección de difusión cultural*; 47).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Congreso organizado en conmemoración do cincuenta cabodano de Antonio Couceiro Freijomil (1888-1954). As actas inclúen os seguintes traballos de interese para a lingüística galega, que poden acharse como entradas independentes neste caderno: "Couceiro Freijomil (1888-1955): un percorrido pola súa vida" de Xesús Andrés López Calvo [entrada 39]; "A visión da ortografía galega de Couceiro Freijomil" de Manuel González González [entrada 734]; "A Galicia cultural nas primeiras décadas do século XX" de Justo Beramendi [entrada 691]; "Couceiro Freijomil e o seu *Diccionario de escritores*" de Marcos Válcárcel [entrada 365]; "A influencia de Pontedeume en Couceiro Freijomil" de Rosa Esturao [entrada 693].

RECS.: Damián Suárez Vázquez, *Cadernos de Lingua*, 28, 2005:183-186.

51 (R/05). FERRO RUIBAL, Xesús (coord.) / ANIDO SILVOSA, María Jesús (ed. e tr.) / LAMELA VILLARAVID, María do Carme (ed. e tr.) / VIQUEIRA LIÑARES, María Clara (ed. e tr.): *I Coloquio Galego de Fraseoloxía: Actas [Santiago de Compostela, 1997]*, [Santiago de Compostela], Xunta de Galicia, Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades, 1998, 340 p. (= *Biblioteca Fraseolóxica do Centro Ramón Piñeiro*; 1). | [Ed. facs. en liña n.v.]: [2005], <<http://www.cirp.es/pub/publicacions.html>>, Formato: PDF, [Consulta: 20/11/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Vid. especialmente os seguintes traballos, que poden acharse como entradas independentes neste caderno: "A fraseoloxía galega e a fraseoloxía en Galicia: realización e proxectos en curso na Universidade de Santiago de Compostela" de Carmen Mellado Blanco [entrada 261]; "A investigación fraseolóxica na Universidade da Coruña" de Luís González García [entrada 374]; "Os estudos fraseolóxicos na Universidade de Vigo: realidades e proxectos" de Xosé María Gómez Clemente [entrada 373]; "A fraseoloxía no ámbito non universitario" de María Rosario Soto Arias [entrada 380]; "Diccionario de Fraseoloxía Galega. Estado actual dos fondos e dos traballos" de Xesús Ferro Ruibal [entrada 372].

RECS.: Joachim Lengert, *RF*, 112/2, 2000:282-284 | Károly Morvay, *Estudis Romànics*, XXIII, 2001:282-287. [Ed. facs. en liña n.v.]: [Barcelona], Institut d'Estudis Catalans, Revistes científiques en línia de l'IEC, [2004], <<http://www.iec.cat/pperiodiques/>>, Formato: PDF, [Consulta: 15/05/2007].

52 (R/05). LORENZO SUÁREZ, ANXO M. (ed.) / RAMALLO, Fernando (ed.) / RODRÍGUEZ YÁÑEZ, Xoán Paulo (ed.) / ACUÑA FERREIRA, Virginia (ed. colab.) / GESTIDO DE LA TORRE, Eloi (ed. colab.): *Bilingual Socialization and Bilingual Language Acquisition = Socialización bilingüe e Adquisición lingüística bilingüe: Proceedings from the Second International Symposium on Bilingualism = Actas do Segundo Simposio Internacional sobre o Bilingüismo (University of Vigo, Galicia-Spain, October 23-26, 2002)*, [Ed. dix.]: Vigo, Universidade de Vigo, Servizo de Publicacións, 2004, 1813 p., 1 CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo, [2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas2002/>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. XERAL/PANROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Inclúe os seguintes traballos sobre o galego, que poden acharse como entradas independentes neste caderno: “Efectos do bilingüismo na adquisición da linguaxe dos nenos pequenos: un estudio con nenos galegos” de Miguel Pérez Pereira [entrada 1043]; “Discurso y textos en clases bilingües” de María Dolores Pérez Murillo [entrada 570]; “An Analysis of Two Bilingual Communities: the Irish and Galician Cases” de Bernardette Rourke [entrada 562]; “Consecuencias do contacto lingüístico entre o galego e o castelán: o caso dos inmigrantes galegos en Bos Aires” de Eva Gugenberger [entrada 625]; “Factores que inciden no proceso de desgaleguización dos inmigrantes galegos en Buenos Aires” de Xosé Soto Andión [entrada 631]; “The Continuum from Pragmatics to Grammatical Structure in Bilingual Speech” de Carmen Pena Díaz [entrada 641]; “Maneiras de educación: trocas de idioma da comunicación empregados-clientes nunha empresa galega” de Luzía Domínguez Seco [entrada 640-3]; “Alternancia lingüística e construción dunha nova clase social na Galicia rururbana” de Gabriela Prego Vázquez [entrada 642]; “Actitudes lingüísticas de mozos e mozas galegos: unha exploración con entrevistas en profundidade” de Håkan Casares Berg et al. [entrada 614]; “Medición indirecta das actitudes lingüísticas dos mozos galegos coa técnica *matched-guise*: estereotipos físicos” de Xoaquín Loredó Gutiérrez et al. [entrada 615]; “Aproximación cualitativa ás actitudes lingüísticas dos mozos galegos. Resultados dunha investigación baseada en grupos de discusión” de Isabel Suárez Fernández et al. [entrada 617].

53 (N/05). SERVICIO DE NORMALIZACIÓN LINGÜÍSTICA DA UNIVERSIDADE DA CORUÑA (ed.): *Lingua e cidade: I Xornadas sobre Lingua e Usos*, A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Publicacións / Servizo de Normalización Lingüística, 2005, 232 p. (= *Cursos, Congresos, Simposios*; 81). | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Normalización Lingüística, 2007, <http://www.udc.es/snl/documentospdf/Libro_Lingua_Cidade.pdf>, Formato: PDF, [Consulta: 26/04/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Recole as conferencias e intervencións dos participantes en «*Lingua e cidade: I Xornadas sobre Lingua e Usos*», celebradas na Coruña e Ferrol os días 10, 11 e 12 de novembro de 2004. Poden acharse como entradas independentes neste caderno as seguintes contribucións: “O galego na Universidade da Coruña” de Antón Álvarez Sousa [entrada 588]; “O centro e a periferia. A vivencia do emprego do galego na Coruña” de Xurxo Souto [entrada 621]; “A lingua galega nos espazos urbanos. Situación e perspectivas” de Henrique Monteagudo Romero [entrada 560]; “O proceso de normalización lingüística de tres cidades galegas: Santiago de Compostela, Vigo e Ferrol. I” de Socorro García Conde [entrada 827]; “O proceso de normalización lingüística de tres cidades galegas: Santiago de Compostela, Vigo e Ferrol. II” de Beatriz Bascoi Maceiras [entrada 826]; “O proceso de normalización lingüística de tres cidades galegas: Santiago de Compostela, Vigo e Ferrol. III” de Marta Souto [entrada 830]; “Os medios de comunicación e o uso do galego na comarca de Ferrol. I” de Henrique Sanfiz [entrada 819]; “Os medios de comunicación e o uso do galego na comarca de Ferrol. II” de María Ares Sanmartín [entrada 816]; “Os medios de comunicación e o uso do galego na comarca de Ferrol. III” de Ramón Loureiro [entrada 818]; “A actividade cultural e a defensa da lingua galega na cidade de Ferrol” de Fina Casal [entrada 692]; “O galego en Ferrol: a historia” de Laura Tato Fontaiña [entrada 622]; “O galego e a cidade da Coruña. Pasado e presente. I” de Sabela Rivas [entrada 612]; “O galego e a cidade da Coruña. Pasado e presente. II” de Xosé Luís Axeitos [entrada 669]; “O galego e a cidade da Coruña. Pasado e presente. III” de María Pilar García Negro [entrada 608]; “A contribución ao proceso de normalización lingüística de partidos políticos, sindicatos, institucións e asociacións que desenvolven o seu labor na cidade da Coruña. I. A reivindicación da lingua galega nas décadas de 1960 e 1970” de Francisco Fernández Rei [entrada 694];

"A contribución ao proceso de normalización lingüística de partidos políticos, sindicatos, institucións e asociacións que desenvolven o seu labor na cidade da Coruña. II" de Francisco Peña [entrada 675]; "A contribución ao proceso de normalización lingüística de partidos políticos, sindicatos, institucións e asociacións que desenvolven o seu labor na cidade da Coruña. III" de Lucía Veiga López [entrada 703]; "Posibilidades de dinamización lingüística e cultural no mundo da empresa. I" de Daniel Romero [entrada 825]; "Posibilidades de dinamización lingüística e cultural no mundo da empresa. II. Xoguemus a gañar" de Tucho Calvo [entrada 820]; "Posibilidades de dinamización lingüística e cultural no mundo da empresa. III. Librería Couceiro: A Coruña. A nosa historia" de Carme Couceiro [entrada 821]; "Posibilidades de dinamización lingüística e cultural no mundo da empresa. IV" de Antón Lado [entrada 824]; "A recuperación da topoantroponimia e a perda de referentes culturais para a mocidade" de Xosé Ramón Freixeiro Mato [entrada 776]; "Drets lingüísticos fonamentals de la ciutadania europea" de Oriol Ramon i Mimó [entrada 798]. Inclúe, ademais, as "Conclusións" (p. 227-228) que se leron na sesión de clausura e un anexo co "Programa das xornadas" (p. 229-231).

122 Homenaxes

54 (N/05). BOULLÓN AGRELO, Ana Isabel (ed.) / COUCEIRO PÉREZ, Xosé Luis (ed.) / FERNÁNDEZ REI, Francisco (ed.): *As tebras alumeadas: Estudos filolóxicos ofrecidos en homenaxe a Ramón Lorenzo*, [Promovido polo] Departamento de Filoloxía Galega, Santiago de Compostela, Universidade de Santiago, 2005, 22 p. (= *Homenaxes*).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO E DIACRÓNICO | 4. PMEC

Inclúe os seguintes traballos de interese para a lingüística galega, que poden acharse como entradas independentes neste caderno: "Verbas limiares para un mestre amigo" de Ana Isabel Boullón Agrelo, Xosé Luís Couceiro Pérez e Francisco Fernández Rei [entrada 31]; "Alternancia vocálica en verbos do tipo *servir* no galego medieval" de Rosario Álvarez Blanco e Xosé Xove Ferreiro [entrada 187]; "O nome dourado da *xouba*" de Ramón Baltar Veloso [entrada 915]; "Consideracións sobre os primeiros textos escritos en galego na Idade Media" de Ana Isabel Boullón Agrelo [entrada 849]; "O concepto de erro separativo na crítica textual hispánica. Exame de definicións, con exemplos medievais" de Juan Casas Rigall [entrada 961]; "CODOLGA na investigación do léxico hispánico primitivo" de Xosé Luís Couceiro Pérez [entrada 1124]; "Notas á xestión de bases de datos textuais: a documentación latina medieval do Reino de Galicia" de José Manuel Díaz de Bustamante [entrada 1125]; "Ditongaço de breves na Galiza: novos testemuños documentais" de Júlio Dieguez Gonzalez [entrada 877]; "A contribución de Harri Meier aos estudos etimolóxicos galegos: bosquejo dunha bibliografía analítica" de Francisco García Gondar [entrada 20]; "Aspectos metodolóxicos da elaboración do *Diccionario de diccionarios do galego medieval*" de Ernesto Xosé González Seoane [entrada 375]; "O complemento directo con preposición *a* no galego e no portugués medievais" de María Sol López Martínez [entrada 206]; "Cronoloxía da extinción dos lexemas *criv-* / *crev-* e *siv-* / *sev-* dos temas de perfecto dos verbos *cre(e)r* e *se(e)r* no galego medieval" de Ramón Mariño Paz [entrada 900]; "Unha verba, moitos problemas e algunhas solucións. A linguaxe erótica no galego medieval" de Emilio Montero Cartelle [entrada 255]; "*Arco(s)*, *Busto(s)*, *Pazo(s)*: ¿Toponimia de ganadería?" de Juan José Moralejo Álvarez [entrada 445]; "Perífrases de infinitivo con *aver* e *ter* no galego medieval" de Eduardo Moscoso Mato [entrada 193]; "A interpretación sintáctica das construcións causativas da lingua medieval. «Pervivencias e residuos sintácticos latinos»" de Xulio

C. Sousa Fernández [entrada 218]; “Os usos das letras maiúsculas no *Cancioneiro da Ajuda*” de Xavier Varela Barreiro [entrada 1028]; “Da fala á literatura: algunhas reflexións lingüísticas de Ánxel Fole” de Carme Ares Vázquez [entrada 605]; “Realidade lingüística e representación gramatical: a propósito do tratamento do *acusativo preposicional* na historia da gramática galega” de Francisco A. Cidrás Escáneo [entrada 230]; “Problemas na orixe da alternancia dos alófonos dos fonemas /b d g/” de Francisco Dubert García [entrada 879]; “A dirección de clitización fonolóxica no galego actual” de Elisa Fernández Rei [entrada 148]; “*Cardumes, barrías e manchas* de peixe en galego e portugués” de Francisco Fernández Rei [entrada 513]; “Algunhas consideracións en torno á flexión de xénero e número en italiano e galego” de Isabel González Fernández [entrada 159]; “Nomes xenéricos para designar os apeiros de labranza en galego” de Manuel González González [entrada 307]; “Fonética e morfosintaxe dos verbos ou latíns galegos” de Carme Hermida Gulías [entrada 1167]; “A xeneralización do uso do grafema <x> para a consoante [fricativa palatal xorda] na escrita galega. Notas sobre a súa orixe (ss. XVI-XVIII)” de Henrique Monteagudo Romero [entrada 1022]; “Os nomes denominais de actividade, axentivos e instrumentais” de Jesús Pena Seijas [entrada 154]; “Nasalidade en galego e en portugués: algúns datos de secuencias vogal + nasal implosiva” de Xosé Luís Regueira Fernández [entrada 134]; “Predicacións secundarias con predicados cognitivos” de María José Rodríguez Espiñeira [entrada 209]; “Contribución de Aníbal Otero a un vocabulario do *verbo* dos canteiros de Pontevedra” de Antón Santamarina [ed.] [entrada 407]; “Nomes de persoa articulados na tradición escrita galega. Desde os Séculos Escuros ata a Guerra Civil” de Carme Silva Domínguez [entrada 487]; “As metáforas de amor na lírica profana medieval galego-portuguesa” de María Álvarez de la Granja [entrada 316]; “*Que gran coita d’endurar*. Anotacións sobre o uso lírico de *endurar*” de Mercedes Brea [entrada 319]; “*Conorto* na tradición da lírica galego-portuguesa” de Esther Corral Díaz [entrada 321]; “O nome de María” de Elvira Fidalgo Francisco [entrada 325]; “A ignominia dunha carreta: Lanzarote e o coteife afonsí” de Pilar Lorenzo Gradín [entrada 329].

RECS.: Manuel Rodríguez Alonso, “Novas achegas do ILG”, *Cartafol de libros*, 10-V-2006, <<http://www.vieiros.org/publicacions/veredicion.php?Ed=38>>, [Consulta: 08/05/2006] | *Galicien Magazin*, 18, 2006:78-79 | Francisco Fernández Rei, “Ramón Lorenzo e as *tebras alumeadas*”, *A Trabe de Ouro*, 65, 2006:133-137.

55 (N/05). BREA, Mercedes (coord.): *Carolina Michaëlis e o Cancioneiro da Ajuda, hoxe*, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia, Consellería de Educación e Ordenación Universitaria, Dirección Xeral de Política Lingüística, Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades, 2005, 374 p., 2 il. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [2005], <<http://www.cirp.es/pub/docs/argamed/carolinaajuda.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 13/03/2007]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Alicante, Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes / Santiago de Compostela, Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades, 2008, <<http://www.cervantesvirtual.com/FichaObra.html?Ref=28775>>, Formato: PDF, [Consulta: 25/03/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. M | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Volume conmemorativo do centenario da edición crítica do *Cancioneiro da Ajuda* (1904, vid. *BILEGA* 75) preparada por Carolina Michaëlis de Vasconcelos. Recolle sete longos artigos relacionados co código e co labor investigador da filóloga alemá-portuguesa. Teñen especial interese filolóxico-lingüístico os seguintes, que poden acharse como entradas independentes neste caderno: “Paixão e paciência: Carolina Michaëlis e a filología” de Yara Frateschi Vieira [entrada 1037]; “Os estudos sobre o *Cancioneiro da Ajuda*: un estado da cuestión” de Mariña Arbor Aldea [entrada 1030]; “Carolina Michaëlis e os

trobadores representados no *Cancioneiro da Ajuda* de Xabier Ron Fernández [entrada 1035]; “O uso dos signos gráficos <u>, <V> e <U> no *Cancioneiro da Ajuda*” de Ramón Mariño Paz e Xavier Varela Barreiro [entrada 1021].

123 Misceláneas

56 (N/05). HARGUINDEY Banet, Henrique: *O fio da lingua*, [Bertamiráns, Ames], Laiovento, 2005, 281 p. (= *Ensaio*; 204).

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO E DIACRÓNICO | 4. C

Co mesmo título que leva esta monografía, o autor mantivo unha sección sobre cuestións de lingua no semanario *A Nosa Terra* entre 2000-2005, cuxas contribucións se reúnen aquí. Unha boa parte dos traballos refírense a cuestións de léxico (cultismos, palabras patrimoniais, onomatopeas, eufemismos, etc.) e outros tratan de fenómenos fonéticos como o seseo ou casos de prótese, aférese, metátese, disimilación, etc. e, por último, sinala tamén etimoloxías populares.

RECS.: Manuel Rodríguez Alonso, “Para mellorarmos a nosa lingua”, *Cartafol de libros*, 29-III-2006, <<http://www.vieiros.org/publicacions/veredicion.php?Ed=38>>, [Consulta: 08/05/2006].

13 Caracterizacións xerais do galego

Vid. as entradas 844, 861.

131 A posición do galego na Romania

57 (R/05). KRAMER, Johannes: “La imagen de Galicia y del gallego en las enciclopedias alemanas”, en Dieter Kremer (ed.), *Actas do V Congreso Internacional de Estudos Galegos = Akten des 5. Internationalen Kongresses für Galicische Studien (Universidade de Tréveris = Universität Trier, 8-11 de outubro de 1997)*, I, Tréveris, Edicións do Castro / Galicien-Zentrum der Universität Trier, 1999:150-158 (= *Publicacións do Centro de Documentación de Galicia da Universidade de Trier*; 3-4) | [Versión al.]: “Das Bild Galiciens und des Galicischen in deutschen Konversationslexika”, *Galicien Magazin*, 5, 1998:5-8. | [Ed. facs. en liña n.v. da versión al.]: [Trier], Galicien-Zentrum der Universität Trier, [2005], <<http://www-alt.uni-trier.de/uni/fb2/romanistik/galicia/pdf/galicien-magazin5.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 24/10/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. MEC

Análise da imaxe de Galicia e da lingua galega que ofrecen as enciclopedias publicadas en Alemaña, desde a máis antiga de J. H. Zedler (1731-1754) ata unha das máis recentes (a 19ª ed. do *Brockhaus* [1989]). Mentres na primeira a información aínda se concentraba na antigüidade e na época medieval, con descrições moi subxectivas, o *Brockhaus* remite a autores do séc. XX, incluíndo mesmo unha

entrada para “lingua galega e literatura” que profunda no coñecemento sobre Galicia. A primeira vez que se menciona a existencia dunha lingua propia en Galicia é nun dicionario de 1884. Segundo o autor, as descrições ofrecidas nestas obras dan sen dúbida unha imaxe bastante exacta da lingua e da literatura galegas, así como dos feitos políticos e culturais determinantes na historia de Galicia, pero son aínda insuficientes.

58 (R/05). KREMER, Dieter: “Das Galicische: zwischen Lusitanistik und Hispanistik”, *Galicien Magazin*, 3, 1997:4-8. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Trier], Galicien-Zentrum der Universität Trier, [2005], <<http://www-alt.uni-trier.de/uni/fb2/romanistik/galicia/pdf/galicien-magazin3.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 24/10/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Relatorio presentado nun congreso celebrado en Bonn no ano 1995 no que se pretende dar a coñecer, por unha banda, a distinta consideración que se ten dos estudos sobre o galego en relación coa súa localización entre os estudos de portugués e os estudos hispanísticos. Pola outra, discútese, desde un punto de vista científico-político, a pertenza dos estudos galegos a unha das pólas do eixo lusitanista-hispanista-romanista, propoñendo, pola contra, un novo termo: *galeguística*.

Vid. tamén a entrada 854.

1311 Galego e portugués

59 (R/05). “A tuna portuguesa”, *Revista Gallega*, VIII/359, 1902:1. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor destaca a identidade das falas galega e portuguesa, así como a identidade de orixe, costumes e ideas dos dous pobos.

60 (R/05). “Aos académicos lusitán”, *Revista Gallega*, VIII/360, 1902:1. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [A Coruña], Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [A Coruña], Celso Álvarez Caccamo, Versão Original, [2006], <<http://www.udc.es/dep/lx/cac/v0/1901/19020209rg01.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 19/05/2006].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor destaca a identidade das falas de Galicia e Portugal, así como a identidade de orixe, costumes e indumentaria dos dous países.

61 (R/05). “Galaicos y lusitanos”, *Revista Gallega*, VII/329, 1901:1. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. DIACRÓNICO | 4. MC

O autor defende a unidade cultural de Galicia e Portugal que, na súa opinión, teñen unha mesma lingua. Recorda a etapa medieval de grande esplendor no uso da lingua.

62 (R/05). BARBEITO, Avelino: “A los escolares portuenses”, *Revista Gallega*, VIII/360, 1902:4. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [A Coruña], Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [A Coruña], Celso Álvarez Cáccamo, Versão Original, [2006], <<http://www.udc.es/dep/lx/cac/vo/1901/19020209rg01.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 19/05/2006].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor destaca a identidade entre a lingua falada en Galicia e a falada en Portugal.

63 (R/04). CASTRO, Ivo: *Galegos e mouros*, Lisboa, Colibri / Universidade de Lisboa, Cátedra de Estudos Galegos, 2002, 41 p. (= *Cadernos da Cátedra de Estudos Galegos*; 2). | [Reed.]: “Galegos e mouros”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, IV, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:3-20. | [Ed. facs. en liña n.v. da reed.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2008], <http://consellodacultura.org/mediateca/files/2008/05/lingua_vol_iv.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 15/05/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. MEC

Análise historiográfica do tratamento que recibiu o galego por parte dos estudosos portugueses, desde Fernão de Oliveira (1507-1580) e João Barros (1496?-1570) ata José Leite de Vasconcellos (1858-1941), Luís F. Lindley Cintra (1925-1991) e Manuel Rodrigues Lapa (1897-1989). Para o autor, a separación máis significativa nas falas do oeste peninsular é a que coincide coa fronteira da antiga Gallaecia, que afasta o galego e as falas portuguesas do norte, onde naceu a lingua, das falas portuguesas do sur.

64 (N/05). DIEGUEZ GONZALEZ, Júlio: “A condição de *Portuguesa* da língua da Galiza”, en Graça Maria Rio-Torto, Olívia Maria Figueiredo e Fátima Silva (coords.), *Estudos em Homenagem ao Professor Doutor Mário Vilela*, II, [Organizada pola] Secção de Linguística [do] Departamento de Estudos Portugueses e de Estudos Românicos, Porto, Universidade do Porto, Faculdade de Letras, 2005:469-478 (= *Homenagens*).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. DIACRÓNICO | 4. C

Partindo da consideración de que o galego é un “co-dialecto” do portugués [idea defendida por un amplo grupo de filólogos portugueses desde que José Leite de Vasconcellos a formulara por vez primeira no artigo “Lingua é literatura gallega” (1888, vid. *BILEGA* 8320)], o autor analiza o proceso de normativización do galego desde o século XIX, chegando á conclusión de que son razóns de orde política e non lingüística as que impiden os responsables da elaboración da codificación normativa do galego acepten que este é un dialecto do portugués. Aceptar isto negaría a independencia política de Galicia respecto de Portugal. Porén, o autor defende que negar as relacións entre galego e portugués

conduce inevitablemente ao uso do castelán como modelo de lingua culta e pon como exemplo disto a utilización que certos sectores sociais (administración, política, medios de comunicación, etc.) fan do galego normativo, ofrecendo unha lingua profundamente interferida polo castelán [T.A.G.].

65 (R/05). DOLA, A.: “De literatura gallega”, *La Idea Moderna*, 24-VII-1904. | [Reed.]: *Revista Gallega*, X/507, 1904:2; X/508, 1904:3-4; X/510, 1904:3-4. | [Ed. facs. en liña n.v. da reed.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Saliéntase a importancia que ten no rexionalismo a recuperación do idioma. Análizase a decadencia da literatura galega, criticando o labor dalgúns homes do Rexurdimento que escribían en galego sen sabelo. Considera que o galego debe achegarse ao portugués (e non ao castelán) e que é moi importante que haxa literatura en galego pois a lingua é un elemento importante de propaganda.

66 (R/05). ELOLA, J.: “Aclaración”, *Revista Gallega*, VII/330, 1901:2-3. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. MC

Destaca a unidade, tanto cultural e histórica como lingüística, entre Galicia e Portugal.

67 (R/05). FERNÁNDEZ MERINO, Juan: “Los orígenes del gallego”, *Revista Gallega*, II/66, 1896:2-3. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. DIACRÓNICO | 4. C

Continuando co debate sobre as orixes do galego e a súa relación co portugués, desenvolvido na sección *Campo neutral* desta revista, o autor resume as opinións expresadas nas intervencións anteriores, especialmente a de Fernández Neira (II/45, 1896:3), Fernández (II/47, 1896:2-3) e Aureliano J. Pereira (II/49, 1896:2-3), e defende a identidade de galego e portugués, salientando a súa orixe latina.

68 (N/05). FREIXEIRO MATO, Xosé Ramón: “O galego de Portugal. Algunhas observacións sobre a xénese e denominación orixinaria do sistema lingüístico galego-portugués”, en Miguel Gonçalves, Augusto Soares da Silva, Jorge Coutinho, José Cândido Martins e Maria José Ferreira (orgs.), *Gramática e humanismo: Actas do Colóquio de Homenagem a Amadeu Torres*, I, Braga, Universidade Católica Portuguesa, Faculdade de Filosofía, ALETHEIA - Associação Cultural e Científica, 2005:357-371.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. DIACRÓNICO | 4. ME

Existe en Galicia un sector do movemento reintegracionista que utiliza como denominación da lingua propia desta comunidade a de *português da Galiza*. Malia manifestarse favorable ao obxectivo final da reintegración ou reunificación gráfico-lingüística entre o galego e o portugués, é dicir, de aproximar todo o posible o galego ao portugués ata se confundir con el, o autor reivindica a denominación de *galego* como nome orixinario do complexo lingüístico xerado na Gallaecia histórica e que hoxe

é falado en Portugal, no Brasil, en Galicia e noutros países do mundo. Tamén trata de demostrar que Portugal ten a súa xénese dentro da Galicia histórica e que o primitivo galego foi a base do portugués falado na actualidade. Trátase, en síntese, de reivindicar a orixe común do galego e do portugués, así como da análise da súa unidade e proxección peninsular no período medieval [Adaptación do resumo que aparece na publicación]. | Índice: 1. Esplendor do reino da Galiza e do seu romance na época medieval | 1.1. A hexemonía da Galiza como reino cristián e a súa división | 1.2. O romance galaico como lingua cortesá | 2. A denominación do romance hispánico occidental | 2.1. O aparecemento do romance no territorio da Gallaecia | 2.2. Galego e galego-portugués | 2.3. De galego ou portugués a galego e portugués | 3. A lingua literaria medieval da Galiza e de Portugal | 3.1. A lingua dos trobadores | 3.2. O peso do elemento galego na lírica peninsular | 3.3. A decadencia da lírica e a normalidade lingüística na Galiza baixomedieval | 4. Conclusións.

69 (N/05). GARCÍA NEGRO, María Pilar / VIEIRA, Vergílio Alberto / PENABADE, Bernardo: “Galego-portugués: a necesidade dun diálogo bilateral”, en *I e II Simposio Internacional «Letras na raia»*, [s.l.], Asociación de Escritores en Lingua Galega, [2005]:58-72 (= *Escrita contemporánea*; D).

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Recole as intervencións de cada un dos tres participantes na mesa redonda celebrada no *I Simposio Internacional «Letras na raia»* co título que aparece nas actas. María Pilar García Negro reclama, fundamentalmente, o achegamento ao portugués no ensino secundario, para o que presentou unha Proposición non de lei no Parlamento de Galicia dentro do Grupo Parlamentar do BNG o 3 de febreiro de 2003, que tivo resultado negativo e cuxo texto se reproduce. Vergílio Alberto Vieira avoga por “reforzar a bilateralidade a partir da experiencia de cada região para estratexias de sobrevivencia humana” (p. 65) e desbotar, así mesmo, “a propensión para fazer da língua (falada, e em que escrevemos) factor de regressão” (ibid.). Finalmente, Bernardo Penabade realiza unha dupla distinción nas relacións Galicia-Portugal: a popular (onde o entendemento é, ao seu modo de ver, perfecto) e a institucional (caracterizada pola discriminación). A seguir, fai unha breve referencia á tradición existente no tocante á bilateralidade entre Galicia e Portugal e acaba centrándose no seu presente e futuro, destacando o labor desenvolvido pola AGAL, entidade que preside [S.C.G.].

70 (R/05). GOLPE VARELA, Salvador: “Bienvenidos”, *Revista Gallega*, VIII/360, 1902:3-4. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [A Coruña], Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [A Coruña], Celso Álvarez Caccamo, Versão Original, [2006], <<http://www.udc.es/dep/lx/cac/vo/1901/19020209rg01.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 19/05/2006].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor reivindica a unidade lingüística entre Galicia e Portugal.

71 (N/05). LINHARES, Miguel Afonso: “Confronto do Galego e do Portugués através da Língua Medieval”, *Agália*, 81-82, 2005:215-224.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO E DIACRÓNICO | 4. MC

O autor parte da conquista romana da Península Ibérica para probar “que não tem fundamento tomar do ponto de vista estrutural as expressões das duas bandas do Minho como sistemas lingüísticos independentes desde o século XV” (p. 217). A seguir, tenta demostrar a validez da súa hipótese a través do estudo de varios aspectos do sistema vocálico (a nasalización, a neutralización, a parágoxe, a metafonía, a crase e a ditongación dos hiatos na lingua medieval), do sistema consonántico (as sibilantes, a gheada, a monotongación de /wa/ após /k/ e /g/, os resultados das consoantes nasais mediais do latín), da morfoloxía (plurais das palabras terminadas en -l e en -n, pronomes, pretéritos fortes) e do léxico (nomeadamente, os arcaísmos).

72 (R/05). LÜDTKE, Jens: “Galicisch als Standardsprache”, *Galicien Magazin*, 6, 1998:7-10. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Trier], Galicien-Zentrum der Universität Trier, [2005], <<http://www-alt.uni-trier.de/uni/fb2/romanistik/galicia/pdf/galicien-magazin6.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 24/10/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor discute fundamentalmente tres cuestións respecto ao estatus lingüístico do galego: 1) o seu carácter de lingua ou dialecto (defende a primeira das dúas opcións); 2) o seu carácter de lingua histórica independente ou de lingua histórica xunto co portugués europeo, o portugués de África e o do Brasil (inclínase pola primeira destas dúas opcións); 3) as dificultades para normalizalo e codificalo (critica o feito de que non se asuma o contexto histórico do galego na súa totalidade, senón só parcialmente, segundo o que interese).

73 (R/05). LUGRÍS FREIRE, Manuel: “Aos estudantes portugueses”, *Revista Gallega*, VIII/360, 1902:4. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [A Coruña], Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [A Coruña], Celso Álvarez Cáccamo, Versão Original, [2006], <<http://www.udc.es/dep/lx/cac/vo/1901/19020209rg01.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 19/05/2006].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor indica que hai maior afinidade entre galegos e portugueses que co resto da Península. Sinala a identidade lingüística dos dous pobos.

74 (R/05). LUGRÍS FREIRE, Manuel: “Portugal e Galicia”, *Revista Gallega*, IV/155, 1898:4-5. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. DIACRÓNICO | 4. MEC

O autor destaca a orixe común de galego e portugués.

75 (R/05). MACEIRA RODRÍGUEZ, Alfredo: “As línguas románicas da Península Ibérica”, *Philologus*, V/14, 1999:49-57. | [Ed. en liña n.v.]: [Rio de Janeiro], Círculo Fluminense de Estudos Filológicos e Lingüísticos, [s.d.], <[http://www.filologia.org.br/revista/artigo/5\(14\)49-57.html](http://www.filologia.org.br/revista/artigo/5(14)49-57.html)>, [Formato: HTML], [Consulta: 30/01/2006]. | [Ed. en liña n.v.]: [Rio de Janeiro], Círculo Fluminense de Estudos Filológicos e Lingüísticos, Páxina persoal do autor, [s.d.], <<http://www>

filologia.org.br/alfredo/resposta.html>, [Formato: HTML], [Consulta: 10/04/2008]. | [Reed.]: en José Pereira da Silva (ed.), *Ensaios lingüísticos e filológicos de Alfredo Maceira Rodríguez*, Rio de Janeiro, Círculo Fluminense de Estudos Filológicos e Lingüísticos, 2005:50-61.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Caracterización xeral de cada unha das linguas romances da Península Ibérica, na que se sinala a orixe, o dominio, os dialectos e subdialectos e a situación actual. Con respecto ao galego, indícase que “no inicio formou parte do romanço mais occidental da Península, sendo posteriormente denominado galego-português debido a ter sido utilizado como língua de compromiso na escola de poesía lírica denominada galego-portuguesa. Deste tronco afastou-se o português por motivos políticos [...]. O galego foi conservado como língua falada, com bastante dialetalização, porém com surpreendente unidade em sua diversidade. É a língua peninsular mais conservadora”. Indícase, ademais, a gran proximidade entre galego e portugués, malia as diferenzas que amosan basicamente a nivel fonético e semántico.

76 (R/05). MACEIRA RODRÍGUEZ, Alfredo: “Galego e português modernos: um estudo comparativo”, *Philologus*, II/6, 1996:30-37. | [Ed. en liña n.v.]: [Rio de Janeiro], Círculo Fluminense de Estudos Filológicos e Lingüísticos, [s.d.], <[http://www.filologia.org.br/revista/artigo/2\(6\)30-37.html](http://www.filologia.org.br/revista/artigo/2(6)30-37.html)>, [Formato: HTML], [Consulta: 30/01/2006]. | [Reed.]: en José Pereira da Silva (ed.), *Ensaios lingüísticos e filológicos de Alfredo Maceira Rodríguez*, Rio de Janeiro, Círculo Fluminense de Estudos Filológicos e Lingüísticos, 2005:181-194.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Tras unha breve panorámica da historia externa do galego, o autor describe as diferenzas fonéticas, morfolóxicas, ortográficas e léxicas existentes entre a lingua galega e a portuguesa.

77 (R/05). MARTELO PAUMÁN, Evaristo: “[Sen título]”, *Revista Gallega*, II/50, 1896:2-3. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Inserida no debate sobre a relación entre galego e portugués, desenvolvido na sección *Campo neutral* desta revista, nesta carta ao director (que reproducimos co nome da sección, pois apareceu sen título) respóndese a outra publicada no número II/48, 1896:4. Mantén que o galego é unha lingua neolatina máis “pura” que o castelán e que o portugués é a norma para o galego culto.

78 (R/05). MARTÍNEZ SALAZAR, Andrés: “A los estudiantes portuenses”, *Revista Gallega*, VIII/360, 1902:3. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [A Coruña], Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [A Coruña], Celso Álvarez Cáccamo, Versão Original, [2006], <<http://www.udc.es/dep/lx/cac/vo/1901/19020209rg01.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 19/05/2006].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor indica a afinidade histórica e lingüística entre Galicia e Portugal.

79 (R/05). MIRABELL Y MARISTANI, Tomás: “Portugal y España”, *Revista Gallega*, VII/328, 1901:3; VII/329, 1901:4; VII/330, 1901:4-5. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Destácase a unidade histórica, cultural e lingüística entre Galicia e Portugal.

80 (R/05). MOTA, Maria Antónia Coelho da: “O português na fronteira com o galego”, *RFR*, 18, 2001:103-115. | [Ed. facs. dix.]: en *Revista de Filología Románica, 1983-2001 (nº 1 al 18)*, Madrid, Universidad Complutense de Madrid, 2003, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Madrid, Universidad Complutense de Madrid, Portal de Revistas Científicas Complutenses, [2005], <<http://www.ucm.es/BUCM/revistas/fl/0212999x/articulos/RFRM0101120103A.PDF>>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/01/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL: INF. DIATÓPICA

Traballo presentado como relatorio no *Seminario Internacional «Intercambios lingüísticos y literarios en el ámbito románico»*, organizado pola Universidade Complutense e mais a UNED e celebrado en Madrid do 7 ao 10 de maio de 2001. O proxecto «Estudo das variantes verbais no portugués continental falado», que a autora dirixe no CLUL dende finais de 1999, ten como obxectivo central o estudo da variación morfoloxía do verbo (con extensións de análise morfosintáctica) e baséase nun corpus deseñado a partir dos materiais sonoros do Grupo de Dialectoloxía do CLUL. Un segundo obxectivo é a comparación dos resultados obtidos na zona norte de Portugal cos galegos e para iso utilízanse os datos do *ALGa* e doutros traballos sobre o galego. Neste artigo faise unha comparación entre o portugués e o galego centrada na ligazón fonolóxica entre verbo e pronome acusativo enclítico e entre verbo e artigo definido. No corpus de portugués setentrional hai variedades caracterizadas por unha consoante de unión específica, segundo se trate do primeiro ou do segundo contexto, que dan lugar a cadeas que non se atopan no portugués estándar e que as aproximan ás variedades fronteirizas galegas [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

RECS.: *LLBA*, 37, 2003:[200307064].

81 (R/05). OTRO FERNÁNDEZ: “Los orígenes del gallego”, *Revista Gallega*, II/47, 1896:2-3. | [Ed. en liña n.v.]: <<http://membres.lycos.fr/questionne/artigos/otrofernandez1.html>>, [Formato: HTML], [Consulta: 30/06/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Inserida no debate sobre a relación entre galego e portugués, desenvolvido na sección *Campo neutral* desta revista, esta carta ao director defende a necesidade de unificar o galego e para iso propón recorrer ao portugués. Con ela contéstase á carta asinada por Santiago Fernández Neira no nº II/45, 1896:3, na que se presentaban galego e portugués como linguas irmás.

82 (R/05). PEREIRA, Aureliano J.: “Los orígenes del gallego”, *Revista Gallega*, II/56, 1896:3-4. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Inserida no debate sobre a relación entre galego e portugués, desenvolvido na sección *Campo neutral* desta revista, esta carta ao director responde a outra publicada no número II/47, 1896:2-3. O autor mantén que o galego non ten que recorrer ao portugués e que hai que recoller todo o que ofrecen os textos históricos escritos en galego e despois purificalo, isto é, eliminar os vocábulos casteláns que teñan equivalente en galego. Neste sentido, fai fincapé na importancia da Academia Galega.

83 (R/05). PEREIRA, Aureliano J. / MARTÍNEZ EIRAS, Esther (tr. gal.): “Los orígenes del gallego”, *El Regional*, 18-II-1896. | [Reed.]: *Revista Gallega*, II/49, 1896:2-3. | [Ed. facs. en liña n.v. da reed.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005]. | [Versión gal.]: “As orixes do galego”, en Aureliano Pereira, *Escritos sobre Federalismo e Galeguismo*, [Santiago de Compostela], Xunta de Galicia, Secretaría Xeral de Política Lingüística, Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades / Concello de Lugo, Concellería de Cultura e Turismo, [2006]:225-338. | [Ed. facs. en liña n.v. da versión gal.]: [Santiago de Compostela], Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades, [2007], <<http://www.cirp.es/pub/docs/varios/AurelianoPereira.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 04/05/2008]. | [Ed. facs. en liña n.v. da versión gal.]: Alicante, Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes / Santiago de Compostela, Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades, 2008, <<http://descargas.cervantesvirtual.com/servlet/SirveObras/79126953896573495288868/028787.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 12/05/2008].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Inserida no debate sobre a relación entre galego e portugués, desenvolvido na sección *Campo neutral* desta revista, esta carta ao director responde a outra aparecida no nº II/47, 1896:2-3. Subliña a necesidade de traballar a prol do galego e afirma que, aínda que antigamente o galego “coincidise” co portugués, hoxe é unha lingua diferente, polo que aquel non se debe adoptar como norma para o galego.

84 (R/04). PÉREZ RODRÍGUEZ, Henrique: “A lingua portuguesa no ensino secundario na Galiza”, en Aurora Marco (ed.), *Lingua, Literatura e Arte. Aspectos didácticos: Actas do Seminário Interdisciplinar celebrado en Santiago do 24 ao 27 de abril de 1997*, Santiago de Compostela, Universidade de Santiago, 1997:295-300. | [Ed. en liña n.v.]: [Vigo], Universidade de Vigo, Páxina persoal do autor. [2004], <<http://webs.uvigo.es/h06/weba573/persoal/henr/trab9.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 23/10/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. PORTUGUÉS | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor manifesta a necesidade de ensinar o portugués en Galicia e argumenta en favor desta idea apoiándose na existencia de posturas que defenden un achegamento do galego ao portugués, na intercomprensión entre os falantes das dúas linguas e na condición do portugués como quinta lingua máis falada no mundo. Analiza as diferenzas existentes entre as dúas linguas e conclúe que a maior parte se deben ao influxo do castelán sobre o galego.

85 (R/05). R.: “Los orígenes del gallego. Los romances arcáicos gallego y portugués”, *Revista Gallega*, II/55, 1896:2-3. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO E DIACRÓNICO | 4. M

No contexto do debate sobre a relación entre galego e portugués, desenvolvido na sección *Campo neutral* desta revista, reproducense aquí as primeiras liñas dalgúns documentos escritos en Portugal e Galicia nos sécs. XIII e XIV e faise referencia á orixe do artigo determinado galego.

86 (R/05). R.: “Los orígenes del gallego. Los romances arcáicos gallego y portugués”, *Revista Gallega*, II/51, 1896:3-4. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Carta ao director que continúa o debate sobre a relación entre galego e portugués desenvolvido na sección *Campo neutral* desta revista. Recolle un fragmento dunha recensión, publicada nos núms. 4.303 e 4.307 do xornal *La Voz de Galicia*, sobre a novela de Antonio López Ferreiro, *A tecedeira de Bonaval* (1894), na que se defendía a identidade de galego e portugués, e a resposta, publicada no xornal *El Alcance* de Santiago de Compostela, na que Manuel Rodríguez Rodríguez mantén que son dúas linguas diferentes. Cítase tamén a opinión sobre o tema do Padre Sarmiento e de Teóphilo Braga.

87 (R/05). R.: “Los orígenes del gallego. Los romances arcáicos gallego y portugués”, *Revista Gallega*, II/53, 1896:3-4. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. MEC

No contexto do debate sobre a relación entre galego e portugués, desenvolvido na sección *Campo neutral* desta revista, o autor salienta a importancia da documentación medieval, na que xa se poden apreciar diferenzas entre os textos escritos en Galicia e os portugueses. Para que o galego saia do “estado rural” no que se acha, considera imprescindible, ademais do estudo dos textos antigos, acudir a repertorios léxicos e gramáticas “portuguesas, castelás e lemosinas”, que son afíns á lingua galega.

88 (R/05). R.: “Los orígenes del gallego. Los romances arcáicos gallego y portugués”, *Revista Gallega*, II/54, 1896:3-4. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO E DIACRÓNICO | 4. MEC

No contexto do debate sobre a relación entre galego e portugués, desenvolvido na sección *Campo neutral* desta revista, o autor fai referencia á nasalidade (que se perdeu en galego, fronte ao portugués) e á influencia do provenzal e doutros romances sobre o galego, segundo el, pois non hai ningunha lingua que sexa pura.

89 (R/05). R. G. V.: “Los orígenes del gallego”, *Revista Gallega*, II/48, 1896:4. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Inserida no debate sobre a relación entre galego e portugués, desenvolvido na sección *Campo neutral* desta revista, esta carta ao director responde a outras dúas publicadas nos núms. II/45, 1896:3 e II/47, 1896:2-3. Defende, fronte ás anteriores, a identidade específica da lingua galega e a existencia dunha tradición literaria propia, afirmando que o que hai que facer é perfeccionar e unificar a lingua.

90 (R/05). RAPOSO, Eduardo Paiva: “Algumas observações sobre a noção de *língua portuguesa*”, *BmF*, XXIX/1-4 [= *Homenagem a Manuel Rodrigues Lapa*, II], 1984:585-593. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Lisboa, Instituto Camões, 2001, <<http://www.instituto-camoes.pt/cvc/hlp/biblioteca>>, Formato: PDF, [Consulta: 02/01/2004]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: Lisboa, Centro Virtual Camões, Biblioteca Digital Camões, [2005], <<http://www.instituto-camoes.pt/cvc/bdc/lingua/boletimfilologia/29/boletim29.html>>, Formato: PDF, [Consulta: 26/02/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. PORTUGUÉS | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor sostén un concepto de lingua portuguesa con tres variantes: o portugués europeo, o brasileiro e o galego. Para el, “[a] noção clássica de *língua portuguesa*, de um ponto de vista intensional, não está somente, nem sequer essencialmente, assente em considerações de natureza linguística. Com isto não queremos dizer [...] que não haja uma *certa* unidade linguística subjacente a todas as variedades de português reconhecidas pela filologia. Contudo, parece-nos que os factores mais importantes subjacentes a essa noção são sobretudo de natureza política, histórica, ideológica e cultural, num sentido vasto deste último termo.” (p. 587).

91 (R/05). RODRÍGUEZ RODRÍGUEZ, Manuel: “Los orígenes del gallego. La lengua lusitana no es el idioma propio y natural de los gallegos”, *Revista Gallega*, II/62, 1896:4; II/63, 1896:4. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Continuando co debate sobre as orixes do galego e a súa relación co portugués, desenvolvido na sección *Campo neutral* desta revista, o autor apoia a opinión expresada por Aureliano J. Pereira no nº II/56, 1896:3-4, no que defendía a diferenza entre as dúas linguas, fronte a Fernández, quen, no nº II/47, 1896:2-3, consideraba necesario acudir ao portugués para revitalizar o galego. Manuel Rodríguez Rodríguez sinala algúns defectos gramaticais do galego que, na súa opinión, deben ser corrixidos; por exemplo, a duplicación dos finais do tipo *campaas* debe ser eliminada por razóns prosódicas. No nº II/63 afirma que non se pode acudir ao portugués en materia de prosodia e crítica a manía de censurar por principio todo o que dicta a Real Academia Española.

92 (R/05). VAAMONDE LORES, Florencio: “[Sen título]”, *Revista Gallega*, VIII/360, 1902:4. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor destaca a identidade de orixe, lingua e costumes de Galicia e Portugal.

93 (R/05). VAAMONDE LORES, Florencio (co pseudónimo Fulvio Vergodense): “Do idioma galego”, *Revista Gallega*, II/65, 1896:3-4. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [A Coruña], Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [A Coruña], Celso Álvarez Cáccamo, Versão Original, [2006], <<http://www.udc.es/dep/lx/cac/vo/1881/18960531rg03.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 10/05/2006].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. DIACRÓNICO | 4. MEC | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Continuando co debate sobre as orixes do galego e a súa relación co portugués, desenvolvido na sección *Campo neutral* desta revista, o autor resume as opinións expresadas nas intervencións anteriores e defende a identidade de galego e portugués, salientando a necesidade de limpar o galego de castelanismos. Para fundamentar a súa opinión, recolle algúns textos literarios de diferentes épocas na versión galega e portuguesa co fin de demostrar a semellanza entre as dúas.

94 (R/05). VIÑAS, Cristóbo das: “Los orígenes del gallego”, *Revista Gallega*, II/67, 1896:2-3. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Continuando co debate sobre as orixes do galego e a súa relación co portugués, desenvolvido na sección *Campo neutral* desta revista, o autor súmase á opinión de Florencio Vaamonde Lores [entrada 93], afirmando a identidade das dúas linguas e salientando a necesidade que ten o galego, se non quere verse corrompido polo castelán, de deixarse influír polo portugués.

95 (R/05). XAN DO POBO (psedónimo): “Los mártires de Carral. Nuevo proyecto de monumento”, *Revista Gallega*, VIII/390, 1902:2-3. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Con ocasión da construción dun monumento aos mártires de Carral, a Academia de San Fernando aconsella poñer nel unha inscrición ben en castelán, ben en galego (e que, de facerse en galego, esta non deberá ter “mezcla de portugués”). O autor deste artigo, crítica esta aclaración da Academia afirmando que o portugués é o pai do galego.

Vid. tamén as entradas 108, 687, 745, 756, 845, 846, 855, 862, 873, 871.

14 Obras xerais de consulta

141 Manuais para a aprendizaxe do galego

96 (N/05). GRANXA GONZÁLEZ, Xosé Antón / MÉNDEZ ÁLVAREZ, María Xesús: *Manual de Lingua Galega: Teoría e práctica: Nivel Superior*, Vigo, Xerais, 2002-05, 6 v. (I, 2002, 215 p.; I. *Solucionario*, 2002, 192 p.; II, 2004, 215 p.; II. *Solucionario*, 2005, 135 p.; III, 2004, 199 p.; III. *Solucionario*, 2005, 128 p.).

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Destinado a un público amplo, pon especial atención nos contidos prácticos. Cada volume aparece organizado en seis bloques, o último dos cales ofrece unha escolma -adaptada aos temas desenvolvidos no volume- dos modelos de probas das escolas oficiais de idiomas para a obtención dos títulos elemental e superior. O v. I contén os bloques seguintes: I) Fonética e ortografía; II) Determinantes e outras categorías gramaticais; III) O pronome persoal; IV) O verbo; V) Actividades de corrección; VI) Test gramaticais e léxicos. O v. II desenvolve os seguintes: I) Orixes do léxico galego; II) Gramática histórica. As vogais e as consoantes do latín ao galego; III) Historia interna da lingua galega; IV) Historia externa da lingua galega; V) As falas do galego; VI) Modelos de test das escolas oficiais de idiomas. O v. III presenta os seguintes: I) A formación das palabras. Derivación e composición; II) A sintaxe galega; III) A fraseoloxía galega; IV) O galego e as demais linguas romances peninsulares; V) Léxico galego; VI) Modelos de test das escolas oficiais de idiomas.

97 (N/04). RICO VERA, Manuel (coord.) / LÓPEZ TABOADA, Carme / OTERO LÓPEZ, Iolanda / RODRÍGUEZ BRANDEIRO, Carlos Xabier / SOUTO FRAGA, Margarita: *Lingua Galega: Iniciación*, [Santiago de Compostela], Xunta de Galicia, Consellería de Educación e Ordenación Universitaria, Dirección Xeral de Política Lingüística, [2004], 174 p., il. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [2004], <<http://www.edu.xunta.es/ftpserver/portal/DXPL/herdada/herdada/lingua.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 18/11/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Material didáctico institucional para o *Curso de iniciación á lingua galega*, destinado aos diversos colectivos profesionais e sociais de Galicia, regulado pola Orde do 1 de marzo de 1989 da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria, pola que se regulan os cursos de iniciación e perfeccionamento de lingua galega (DOG do 18/04/1989), e posteriormente modificado pola Orde do 16 de xullo de 2007 da Consellería de Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza, pola que se regulan os certificados oficiais acreditativos dos niveis de coñecemento da lingua galega (CELGA) (DOG do 30/07/2007). Inclúe apartados de lectura, comentario de texto, léxico, gramática, ortografía, comunicación e expresión, historia da lingua e complementos. Non conta con libro de solucións.

98 (N/04). RYDER, Rory: *Learn 101 Galician Verbs in 1 Day = Aprende 101 verbos en gallego en 1 día*, Barcelona, Tsunami Systems, 2004, 104 p. | [Versión cast.]: Barcelona, Tsunami Systems, 2004, 104 p.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Prontuario elemental que ofrece en cadros as formas da conxugación de 101 verbos.

99 (N/05). VIDAL BARRAL, Nel (coord.) / LADO LAGO, Xoán Antón / DOMÍNGUEZ SALGADO, Ana Belén / BLANCO CARREIRA, Natalia: *Curso de actualización da lingua e linguaxe administrativa galegas*, Santiago de Compostela, Escola Galega de Administración Pública, 2005, 269 p.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL/ESCRITA: INF. DIAFÁSICA (REXISTRO XURÍDICO-ADMINISTRATIVO)

Curso dirixido ao persoal da Xunta de Galicia co obxectivo de que poida perfeccionar e actualizar os coñecementos da lingua galega e da linguaxe administrativa con motivo da reforma das *Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego* [entrada 727] aprobada pola RAG en xullo de 2003. A metodoloxía empregada é sempre teórico-práctica, partindo de exercicios prácticos para chegar aos contidos teóricos, que pola súa vez están relacionados uns cos outros en cada sesión, tentando velos sempre como un todo. O volume está constituído por oito unidades teóricas que tratan aspectos variados: estandarización, historia e evolución, actualización léxica, características da linguaxe administrativa, puntuación e convencións gráficas, manexo de ferramentas básicas para a axuda á escrita en lingua galega. A seguir, inclúense unha serie de exercicios escollidos para cada unha delas e, ao final, un práctico solucionario.

142 Prontuarios ortográficos

100 (R/05). FEIXÓ CID, Xosé: *As normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega: Actualización, complementos e desviacións*, Vigo, Edicións do Cumio, 2001, 255 p. | 2ª ed., 2001, 255 p. | *As normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega: Actualizacións, complementos e desviacións: Normativa aprobada en 2003*, Vigo, Edicións do Cumio, 3ª ed. actualizada, 2003, 287 p. | 4ª ed., 2004, 287 p. | 5ª ed., 2005, 287 p. | 6ª ed., 2006, 287 p.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Na primeira parte do traballo (p. 9-132) inclúese o texto das *Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego* [entrada 727] do ILG/RAG, acompañado dunha serie de notas (p. 123-132) en que se sinalan cuestións problemáticas e non ben resoltas neste texto normativo. A segunda parte (p. 133-250) ofrece unha serie de apdos. relativos á puntuación, uso de maiúsculas, regras de colocación dos pronomes átonos, normas de construción de frases comparativas, desviacións das normas (castelanismos, vulgarismos, hipergaleguismos, arcaísmos, lusismos e dialectalismos), familias léxicas irregulares, diferenzas entre as principais propostas normativas e desviacións e erros máis frecuentes coas correspondencias correctas.

143 Guías de estilo

101 (N/05). ARIAS IGLESIAS, Carlos. / BOADO RIAL, María Xesús / CAJIAO ESPINO, José Juan / CALVO FERRER, Ana / DABÁN ROYO, Pepa / GARCÍA CANCELA, Xermán / SENÍN FERNÁNDEZ, Xavier / SUÁREZ PRADO, Joaquín: *A edición institucional na Xunta de Galicia: Manual de*

procedemento e estilo, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia, Consellería de Cultura, Comunicación Social e Turismo, Dirección Xeral de Promoción Cultural, 2005, 240 p.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Manual que “pretende recoller todos os aspectos que inciden no proceso de edición dun documento. Vai dirixido, en primeiro lugar, a aquelas persoas con responsabilidades en materia de edición dos distintos departamentos da Administración, e tamén a aquelas outras que recollen, elaboran, procesan e difunden información; así mesmo, está destinado a todos os profesionais relacionados co mundo das publicacións” (p. 19). Como obra de consulta trata de “aclarar e unificar os aspectos que se presentan na práctica cotiá da edición, no ámbito da Administración, mediante unha información teórica e un establecemento de criterios que se complementan con abundantes exemplos, en prol de conseguirmos unha información o máis clara posible” (ibid.). Incúe un apdo. de “Normas de redacción lingüística” (p. 101-125) e, como anexo II, un “Vocabulario relacionado con publicacións” (p. 170-192) con 302 entradas.

144 Dicionarios

1441 Dicionarios monolingües

102 (R/05). ALONSO ESTRAVÍS, Isaac: *Dicionário da língua galega*, Santiago de Compostela, Sotelo Blanco, 1995, XI + 1591 p. | [Ed. en liña n.v. act. e aum.]: *Dicionário Electrónico Estraviz*, [2005], <<http://www.agal-gz.org/estraviz/>>, [Consulta: 20/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

É o único dicionario da lingua galega que dá as entradas das palabras nas tres propostas de codificación ortográfica existentes. Está constituído por 87.235 entradas das que se ofrece información gramatical, definición lexicográfica (utilizando como metalingua o galego), exemplos de uso, frases feitas, locucións, sinónimos, antónimos e refráns (tirados do *Diccionario enciclopédico gallego-castellano* [1958-61, vid. *BILEGA* 1047], de Eladio Rodríguez González). Inclúe un apdo. de “Palabras e locucións extranxeiras empregadas na linguaxe” (p. 1586-1591) [A.]. A ed. en liña consta de 91.029 entradas con numerosas voces dos ámbitos científico e técnico e con máis de 500.000 definicións. Ademais das informacións sinaladas para a ed. impresa, ofrece información etimolóxica e sobre variantes dialectais. Permite a consulta rápida por palabra ou por grupo de caracteres que forman parte de palabras.

RECS.: José Manuel Outeiro, *Aqália*, 41, 1995:121-123.

103 (R/05). CARBALLEIRA ANLLO, Xosé María (coord.) / ARES VÁZQUEZ, Carme / HERMIDA GULÍAS, Carme / IGLESIAS SIERRA, Primitivo / LEMA SUÁREZ, Xosé María / LÓPEZ FERNÁNDEZ, Rosa: *Diccionario Xerais da Lingua*, [Vigo], Xerais, 2002, XV + 1280 p., il. | *Diccionario Xerais da Lingua*, [Vigo], 2ª ed. actualizada, Xerais, 2004, XV + 1280 p., il. | 3ª ed. con novo apéndice gramatical, 2005, XV + 1280 p., il. | 4ª ed. rev., 2006, XV + 1280 p., il. | 5ª ed. rev., 2007, XV + 1280 p., il.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Concibido como instrumento lexicográfico de apoio para o estudante de ensino secundario na medida en que actualiza e incorpora o léxico que ao longo dos anos se foi fixando dentro do estándar. Contén 37.000 entradas, ordenadas alfabeticamente, das que se desbotaron os derivados circunstanciais regulares, os aumentativos e os diminutivos, ademais dos participios que non teñen valor como adxectivos diferenciados. Esta obra mellora e actualiza a información semántica do *Diccionario Xerais da Lingua* (1986, vid. BILEGA 1999) mantendo os aspectos que eran novidosos nel e achegando, ademais, o étimo das entradas. Á parte da información etimolóxica, en cada entrada ofrécense a categoría e subcategoría gramatical, as diferentes acepcións e indicacións de uso, xunto coa definición, sinónimos, exemplos, unidades fraseolóxicas e observacións de diversa índole (gramaticais, semánticas, etc.). Entre as p. 656 e 657 inclúe 32 con numeración romana independente que ofrecen ilustracións variadas entre as que destacan os mapas de Galicia, España e os cinco continentes [Adaptación do resumo que aparece na publicación]. A nova ed. actualizada aparece adaptada á normativa ortográfica e morfolóxica aprobada pola Real Academia Galega en xullo de 2003.

RECS.: Manuel Rodríguez Alonso, "O Xerais actualizado", *Cartafol de libros*, 17-XI-2004, <<http://www.vieiros.org/publicacions/veredicion.php?Ed=38>>, [Consulta: 08/05/2006].

104-1. PENA ROMAY, Xosé Antonio (dir. e red.) / LÓPEZ MARTÍNEZ, María Cruz (red.) / HERMIDA BORRAJO, Xosé Avelino (red.) / PAMPÍN OTERO, María do Carme (red.): *Gran diccionario século 21 da lingua galega*, [Vigo], Galaxia / Edicións do Cumio, 2005, 1446 p. | 2ª ed., 2006, 1446 p.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Constituído por 80.000 entradas con 300.000 acepcións, vai dirixido a un público moi amplo. Na microestrutura de cada entrada inclúese información etimolóxica, gramatical e léxica, con atención especial ao léxico científico e ao léxico específico de novos eidos do coñecemento e a comunicación (internet, xenética, mercadotecnia, etc.). Incorpora sinónimos e antónimos, fraseoloxía, xentilicios, topónimos e un completo apéndice gramatical (p. 1365-1446) que inclúe información sobre o alfabeto, grupos consonánticos, terminacións e sufixos, acentuación, formación do plural, formación do feminino, artigo, pronomes, adverbios e locucións adverbiais, preposicións e locucións prepositivas, conxuncións e locucións conxuntivas, usos do trazo e das maiúsculas, perífrases e modelos de conxugación verbal, cunha relación alfabética de verbos con toda a información gramatical relativa a cada un (p. 1409-1432). Finalmente, tamén inclúe unha listaxe cos xentilicios e topónimos de uso frecuente (p. 1433-1446). A obra está adaptada á nova proposta de codificación ortográfica e morfolóxica aprobada pola Real Academia Galega en xullo de 2003.

104-2. PERES RODRIGUES, José Henrique: *CONJUGAL: Flexionador Verbal do Galego (Versão 2.0)*, [Ed. en liña n.v.]: [Vigo], Universidade de Vigo, Páxina persoal do autor, 2005, <<http://193.147.82.95/conjugal>>, [Consulta: 10/06/2008]. | [Ed. en liña n.v.]: Portal Galego da Lingua, 2005, <http://www.agal-gz.org/modules.php?name=Downloads&d_op=getit&lid=14>, [Consulta: 10/06/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Ferramenta dixital que permite visualizar a conxugación dos principais verbos do galego moderno tanto na proposta de codificación do galego da AGAL (Proposta de máximos) e na norma do portugués europeo. Tamén permite o recoñecemento de formas verbais illadas, así como o acceso ao banco de

verbos que contén 15.056 rexistros. O programa precisa unha plataforma Windows de 32 bits e foi probado cos sistemas operativos Windows 98, Windows 2000, Windows XP e Windows 2003. A primeira versión deste recurso, que pode ser consultado en liña ou ser descargado, apareceu en 2002.

Vid. tamén a entrada 391.

1442 Dicionarios bilingües/multilingües

105 (N/05). CASTRO Macía, Luís: *Dicionario Xerais Galego-Castelán / Castellano-Gallego*, Vigo, Xerais, 2005, XLVIII + 396 p. + XXII + 373 p. | 2ª ed., 2006, XLVIII + 396 p. + XXII + 373 p. | 3ª ed., 2007, XLVIII + 396 p. + XXII + 373 p.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL/ESCRITA

Para cada entrada ofrécese información gramatical, equivalente(s) da lingua meta organizados segundo as diferentes acepcións e fraseoloxía. Cada parte do dicionario vai precedida por información morfolóxica e gramatical da lingua correspondente [modelos de conxugación verbal e na parte galego-castelán unha "Introducción gramatical" (p. XIII-XXIX) do galego].

106-1 (N/05). GÓMEZ GUINOVART, Xavier (coord.) / MATO CREO, Iolanda / BETANCOR GONZÁLEZ, Nerea / CARBALLO COVELO, Óscar / CONDE GONZÁLEZ, Ana Vanessa / GRAÑA MARTÍNEZ, Silvia / MARTÍNEZ MARTELO, Inés: *Dicionario CLUVI Francés-Galego*, [Ed. en liña n.v.]: [Vigo], Universidade de Vigo, Seminario de Lingüística Informática, 2005-, <<http://sli.uvigo.es/CLFG>>, [Consulta: 30/09/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Baseado na colección de textos franceses traducidos ao galego que forma parte do *CLUVI: Corpus Lingüístico da Universidade de Vigo* (2003-, vid.). Todas as palabras francesas que aparecen como entradas do dicionario están documentadas no *CLUVI* e todas as traducións galegas que se recollen no dicionario para esas palabras son traducións reais identificadas nas versións galegas dos textos franceses incluídas no *CLUVI*. Para cada tradución seleccionada, o dicionario fornece un exemplo real de uso documentado no *CLUVI*. Na primeira versión (0.1) de 2005 este dicionario contiña 284 entradas e 430 traducións. A versión 0.5 de 2008 contén 1.173 entradas e 2.604 traducións e os responsables da mesma son Xavier Gómez Guinovart (coord.), Iolanda Mato Creo (red.), Nerea Betancor González (red.) e Sofía Valiño Fraga (red.).

106-2 (N/05). GÓMEZ GUINOVART, Xavier (coord.) / SACAU FONTENLA, Elena / TORRES PADÍN, Ánxeles / DÍAZ RODRÍGUEZ, Eva / ÁLVAREZ LUGRÍS, Alberto: *Dicionario CLUVI Inglés-Galego*, [Ed. en liña n.v.]: [Vigo], Universidade de Vigo, Seminario de Lingüística Informática, 2005-, <<http://sli.uvigo.es/CLIG>>, [Consulta: 30/09/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Baseado na colección de textos ingleses traducidos ao galego que forma parte do *CLUVI: Corpus Lingüístico da Universidade de Vigo* (2003-, vid.). Todas as palabras inglesas que aparecen como entradas do dicionario están documentadas no *CLUVI* e todas as traducións galegas que se recollen no dicionario

para esas palabras son traducións reais identificadas nas versións galegas dos textos ingleses incluídas no CLUVI. Para cada tradución seleccionada, o dicionario fornece un exemplo real de uso documentado no CLUVI. Na primeira versión (1.0) de 2005 este dicionario contiña 5.324 entradas e 7.998 traducións. Esta versión e as sucesivas, que corresponden á 1ª edición da obra, deixaron de estar operativas en 2008 coa inclusión na rede da versión 2.0, que se presenta como 2ª edición; está última versión, moi ampliada, contén 20.000 entradas e 30.000 traducións e os responsables da mesma son Xavier Gómez Guinovart (coord. e red.), Alberto Álvarez Lugrís (red.) e Eva Díaz Rodríguez (red.).

RECS.: *O Cartafol*, 24, 2005, <<http://ocartafol.usc.es/pasaafolla.asp?OCartafol=24>>, [Formato: HTML], [Consulta: 30/11/2004].

15 Historiografía da lingüística galega

151 A lingüística galega anterior ao século XIX

107 (R/05). ESTÉVEZ SOLLA, José Luis: “Sobre Frei Martín Sarmiento e as súas ideas pedagóxicas”, [Ed. n.v.], *Cedofeita*, 6, 2002:23-28, il. | [Ed. en liña n.v.]: Lárez, Pontevedra, Asociación Socio-Cultural Cedofeita, [2005], <<http://www.arcanaverba.org/cedofeita/sarmiento.html>>, [Formato: HTML], [Consulta: 25/09/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. E

Na primeira parte do traballo coméntase a biografía de frei Martín Sarmiento (1695-1772), prestando especial atención á súa relación coa parroquia de Lárez (Pontevedra), e sinálanse as obras escritas polo bieito nas diferentes etapas da súa vida. Na segunda parte examínanse os principais postulados pedagóxicos de Sarmiento, dando conta dos autores que inspiraron as súas ideas e ofrecendo citas tiradas de diversas obras. Entre as propostas pedagóxicas ás que se presta atención, ocupa un lugar destacado a da necesidade do ensino en galego [X.A.P.]

108 (R/05). KREMER, Dieter: “Sarmiento und Portugal”, *Galicien Magazin*, 6, 1998:23-27. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Trier], Galicien-Zentrum der Universität Trier, [2005], <<http://www-alt.uni-trier.de/uni/fb2/romanistik/galicia/pdf/galicien-magazin6.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 24/10/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. E

Breve traballo que orixinaríamente foi unha conferencia ofrecida en 1998 na Universidade Libre de Berlín. O autor trata, despois dunha sucinta recensión bio-bibliográfica de frei Martín Sarmiento (1695-1772), da relación de éste con Portugal. Ilustra con numerosas citas a vertente lusófoba de Sarmiento, que critica repetidamente o “ocioso” e “torpe” carácter portugués fronte á “sencillez gallega” (que tamén defende fronte ao desprezo e a burla da España da época). Neste sentido, as maiores críticas diríxense contra os “gallegos aportuguesados”, que emigraron a Portugal e volven propensos a pervertir a súa patria galega con todo tipo de vicios. Pero a ambivalente relación de amor-odio do filólogo Sarmiento con Portugal ponse de manifesto no recoñecemento dos estudos lingüísticos portugueses, que contrastan cos case inexistentes sobre a lingua galega. Así, malia considerar o portugués como unha variante do galego, Sarmiento non dubida en recomendar que o neno galego se sirva dunha gramática portuguesa

para aprender o galego. Para o autor, no séc. XVIII non existe en Portugal unha figura comparable a Sarmiento [B.L.].

109 (R/05). LAPA, Manuel Rodrigues: “Fray Martín Sarmiento e o vocábulo *caritel*”, *BmF*, I/3-4, 1933:185-188. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Lisboa, Centro Virtual Camões, Biblioteca Digital Camões, [2005], <<http://www.instituto-camoes.pt/cvc/bdc/lingua/boletimfilologia/01/boletim01.html>>, Formato: PDF, [Consulta: 26/02/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. DIACRÓNICO | 4. ME

O autor salienta a importancia do *Onomástico etimológico de la lengua gallega* (1923, vid. *BILEGA* 793) de frei Martín Sarmiento (unha obra difícil de conseguir e, polo tanto, pouco coñecida no momento), considerando que, malia os erros que presenta, proporciona información lexicográfica de primeira orde. Como exemplo disto, sinala a voz lat. medieval *zevro*, que Sarmiento identifica co «onagro ou asno salvaxe», e a voz medieval *CARITELLUM*, que Sarmiento relaciona co top. *Caritel* e co verbo *caritar*; este verbo aínda se usa no galego actual co significado de «ferir, golpear a cara a alguén». O significado da voz medieval sería o de «multa debida a feridas corporais». Este breve estudo constitúe a introdución á edición do texto de Sarmiento en que estuda a etimoloxía e o significado da forma *caritel* (vid. entrada 955) [T.A.G.].

110 (R/04). LÓPEZ PELÁEZ, Antolín: *El gran gallego: Fr. Martín Sarmiento*, A Coruña, Andrés Martínez, 1895, 268 p. (= *Biblioteca Gallega*). | [Ed. facs. n.v.]: [Patrocinada polo] Consello da Cultura Galega, Vigo, Galaxia, [2002]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Santiago de Compostela], Consello da Cultura galega, [2004], <<http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/grangallego.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 04/06/2004].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. E

Ten especial interese lingüístico o capítulo VI no que se repasan as máis importantes obras de frei Martín Sarmiento (1695-1772) e se estudan máis polo miúdo algunhas das súas ideas lingüísticas: a relación do galego co castelán e o portugués, a procedencia latina do galego, a riqueza léxica do noso idioma, a etimoloxía de moitos vocábulos e algúns prexuízos lingüísticos sobre o galego.

111 (N/04). VÉLEZ LATORRE, Xosé Manuel: “Etimoloxía e lexicografía: de Sarmiento a Pintos”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, IV, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:595-600. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2008], <http://consellodacultura.org/mediateca/files/2008/05/lingua_vol_iv.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 15/05/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO E DIACRÓNICO | 4. EC

En *A gaita gallega [...]* (1854, vid. *BILEGA* 5732) Xoán Manuel Pintos Villar (1811-1876) parte dos proxectos lexicográficos de frei Martín Sarmiento (1695-1772) para componse unha obra extraña en que se mesturan verso e prosa, creación e reflexión gramatical, así como compilación lexicográfica. Nesta comunicación compáranse os proxectos lexicográficos de Sarmiento, nomeadamente na primeira parte do *Onomástico etimológico de la lengua gallega* (ed. de Jose Luís Pensado, 1999, vid. *BILEGA* 8946), e de

Pintos na obra referida. O obxectivo é determinar que parte da obra do primeiro coñeceu o segundo e como foi interpretada por el, tendo en conta que Pintos foi o primeiro editor de parte da *Recopilación de muchas palabras, voces y frases de la lengua gallega hecha por el Rvmo. Padre Fr. Martín Sarmiento, honor y gloria de Pontevedra, su patria* (1859, vid. BILEGA 3963). Tamén se leva a cabo unha análise pormenorizada do campo semántico dos termos denigratorios en Pintos (especialmente nas p. 64-65 de *A gaita gallega [...]*) e as súas fontes en Sarmiento. Finalmente, obsérvase como se introduce material de Sarmiento e interpretacións de Pintos sobre o primeiro na tradición lexicográfica galega posterior [Adaptación do libro de resumos do congreso].

Vid. tamén as entradas 63, 297, 361, 362, 1031.

152 A lingüística galega do século XIX

112 (N/05). FERNÁNDEZ SALGADO, Antonio: *Marcial Valladares: Biografía dun precursor no Rexurdimento galego*, Pontevedra, Deputación Provincial de Pontevedra, Servizo de Publicacións, 2005, 308 p., il.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Biografía de Marcial Valladares Núñez (1821-1903) elaborada a partir da tese de doutoramento do autor [*Marcial Valladares (1821-1903): Lingua, Literatura e Folclore* (2002, vid. BILEGA 10808)], presentada na Universidade de Santiago de Compostela. Desde o punto de vista lingüístico, o máis significativo é o cap. "O retiro en Vilancosta (1866-1903)" (p. 143-203), en que se abordan aspectos relacionados coa súa concepción da lingua, opcións normativas, elaboración e publicación das súas obras lingüísticas e literarias, etc.

RECS.: Ernesto Xosé González Seoane, "Retorno a Vilancosta", *Grial*, XLIV/170, 2006:116-117.

Vid. tamén as entradas 63, 111, 121, 228, 230, 231, 232, 362, 363, 1033, 1034-1, 1036, 1037.

153 A lingüística galega do século XX

113 (R/05). "Academia gallega", *Revista Gallega*, XII/564, 1906:1. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Dáse noticia da recuperación do manuscrito dun dicionario galego de Xoán Manuel Pintos que se consideraba perdido [o *Breve diccionario gallego [...]* (1853, vid. BILEGA 5734)] e do ofrecemento de Manuel Leiras Pulpeiro á Academia da súa colección de voces e refráns (recollida logo nas *Obras completas* do autor cos títulos "Vocabulario enviado por Leiras Pulpeiro á Academia Galega" (1970, vid. BILEGA 1063) e "Frases, adivinanzas, adagios e cantares" (1970, vid. BILEGA 2509). Tamén se salientan as achegas do estranxeiro: Jules Cornu autoriza á Academia a dar a coñecer en Galicia o seu estudo titulado

“Neugalizische Formenlehre” (1904, vid. *BILEGA* 1081), que foi traducido ao castelán como “Morfología del gallego moderno” e apareceu no *BRAG* (1906).

114 (R/05). “Real Academia Gallega”, *Revista Gallega*, XIII/627, 1907:3. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO

Dá noticia da doazón de papeletas que fixo Salvador Cabeza de León (1864-1934) para a confección do *Diccionario gallego-castellano* (1928, vid. *BILEGA* 1032) da Real Academia Galega, que só se publicou ata a voz *cativo*.

115 (R/04). BLANCO VALDÉS, Juan L.: “Lembranza de Marcial Valladares no centenario da súa morte”, *RGEN*, 39, 2003:145-158. | [Ed. facs. dix.]: en *Revista Galega do Ensino: Décimo aniversario (1993-2003)*, [Santiago de Compostela], Xunta de Galicia, Consellería de Educación e Ordenación Universitaria, Dirección Xeral de Política Lingüística, [2004], CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [2004], <<http://www.edu.xunta.es/ftpserver/portal/DXPL/revistagallega/rge39.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 30/06/2006].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Ten interese lingüístico o apdo. titulado “Valladares lexicógrafo” (p. 150-153), en que se repasa brevemente o labor de Marcial Valladares Núñez (1821-1903) neste eido dos estudos lingüísticos.

116 (N/05). FERNÁNDEZ REI, Elisa: “Situación actual das investigacións prosódicas sobre o galego”, *BALIt*, III Serie, 29, 2005:147-159, il.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL

Panorámica descritiva do desenvolvemento dos estudos sobre a prosodia do galego, especialmente na última década. Como factores impulsores deste tipo de traballos e, en xeral, da institucionalización da lingüística galega, a autora sinala a oficialización do galego, que favoreceu a extensión dos seus usos e creou a necesidade de establecer unha variedade estándar. Así e todo, a curta historia do galego como lingua oficial explica o aínda escaso desenvolvemento dos estudos lingüísticos en xeral e prosódicos en particular. Despois de pasar revista aos escasos traballos sobre prosodia publicados na década de 1970 e á información prosódica que ofrecen as principais gramáticas galegas publicadas nos últimos 40 anos, céntrase nos proxectos que están a se desenvolver no ILG e no CRPIH. No laboratorio de fonética do ILG realízanse desde mediados da década de 1990 estudos descritivos e dialectais ao abeiro do proxecto *Prosodia galega*, prestando atención ás características dos contornos tonais nos tramos finais dos enunciados, á relación entre os dominios prosódicos e a entoación, aos procesos prosódicos morfoloxícos, analizados desde a perspectiva da Fonoloxía prosódica, ao ritmo e á elaboración dun corpus oral. A investigación do CRPIH enmárcase no proxecto de construción do sintetizador de voz *Cotovía*, sendo o ámbito aplicado das tecnoloxías da fala o que máis está a impulsar os estudos de prosodia galega na actualidade. A partir dos proxectos desenvolvidos nestes dous centros, xurdiu un grupo de traballo de carácter interdisciplinario formado por lingüistas da Universidade de Santiago de Compostela e enxeñeiros de telecomunicacións da Escola Técnica Superior de Enxeñeiros de Telecomunicacións da Universidade de Vigo; o labor deste grupo abrangue diferentes campos das

tecnoloxías da fala: conversión de texto a fala, recoñecemento da fala e xestión do diálogo, ademais da referida síntese de voz. No peche do artigo tamén se destaca a importancia do *Atlas Multimédia Prosodique de l'Espace Roman (AMPER)*, “pois vai supoñer un grande avance na descrición dialectal da entoación galega, se cadra non moi exhaustiva ou detallada, pero que si permitirá a comparación entre as variedades galegas e outras variedades románicas” (p. 157).

117 (R/05). KABATEK, Johannes: “Galicische Studien an der Universität Paderborn”, *Galicien Magazin*, 3, 1997:12-13. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Trier], Galicien-Zentrum der Universität Trier, [2005], <<http://www-alt.uni-trier.de/uni/fb2/romanistik/galicia/pdf/galicien-magazin3.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 24/10/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Breve informe acerca dos traballos sobre o galego xa rematados ou aínda en elaboración na Universidade de Paderborn (Alemaña).

118 (R/05). KABATEK, Johannes: “Os estudos sobre lingua galega en Alemaña”, *Galicien Magazin*, 3, 1997:9-11. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Trier], Galicien-Zentrum der Universität Trier, [2005], <<http://www-alt.uni-trier.de/uni/fb2/romanistik/galicia/pdf/galicien-magazin3.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 24/10/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Versión actualizada dun relatorio presentado no *Segundo Coloquio Científico Internacional sobre Tradición, Actualidade e Futuro do Galego*, celebrado na Universidade de Trier os días 4, 5 e 6 de novembro de 1993. Despois dun sucinto repaso da contribución dos romanistas alemáns ao coñecemento da lingua e a literatura galegas dende comezos do séc. XX, o autor céntrase nos traballos publicados a partir da década de 1980 ou que estaban en vía de publicación e sobre o contexto que contribuíu a que aumentase o interese polo galego neste país.

119 (R/05). LAMA LÓPEZ, María Xesús / SANTAMARINA, Antón: “Entrevista co Profesor Antón Santamarina Fernández, Director do Instituto da Lingua Galega”, *Galicien Magazin*, 3, 1997:19-23. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Trier], Galicien-Zentrum der Universität Trier, [2005], <<http://www-alt.uni-trier.de/uni/fb2/romanistik/galicia/pdf/galicien-magazin3.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 24/10/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO

Antón Santamarina ofrece á entrevistadora a súa visión dos 25 anos da historia do ILG.

120 (R/05). MALKIEL, Yakov: “Carolina Michaëlis de Vasconcelos’ Forgotten Sketch of an Unfinished Monograph on *e(n) -zebra* «wild donkey»”, *BmF*, XXX, 1985:1-11. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Lisboa, Centro Virtual Camões, Biblioteca Digital Camões, [2005], <<http://www.instituto-camoes.pt/cvc/bdc/lingua/boletimfilologia/30/boletim30.html>>, Formato: PDF, [Consulta: 26/02/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO E DIACRÓNICO | 4. MC

O autor informa da existencia dun traballo, hoxe perdido, de Carolina Michaëlis sobre a palabra *zebra*, que se documenta no galego-portugués medieval.

121 (N/05). SÁNCHEZ REI, Xosé Manuel: “Lingua e lingüística galega na época do *Cours*”, en Ferdinand de Saussure, *Curso de Lingüística Xeral*, Santiago de Compostela, Laiovento, 2005:42-73 (= *Ensaio*; 200).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Apdo. integrado no estudo introdutorio sobre a figura e as ideas do lingüista suízo Ferdinand de Saussure (1857-1913), nesta primeira tradución ao galego da súa obra póstuma *Cours de linguistique générale* (1916). En primeiro lugar, contextualiza e avalía os estudos sobre o idioma galego en relación co desenvolvemento da lingüística na época do mestre de Xenebra. A tradición galega caracterízase polos seguintes trazos: 1) Atraso verbo das correntes lingüísticas da época; 2) Escasa ou nula incidencia social das obras que constitúen esta tradición na época en que se publican; 3) Falta de rigor científico; 4) Carácter diglósico (malia estudaren o galego, case sempre se publican en castelán e, ademais, adoitan esta última lingua como termo de comparación para limitarse a subliñar unicamente as características diferenciais do galego); 5) As obras teñen en moitos casos un carácter misceláneo, incluíndo contidos que habitualmente quedan fóra deste tipo de traballos. Logo desenvolve unha breve análise sociolingüística da realidade lingüística galega da época do Rexurdimento e do primeiro terzo do séc. XX, tratando de aplicarlle algúns conceptos saussureanos e tendo en conta o grao de circulación na lingua corrente de termos como *lingua*, *idioma*, *dialecto*, etc. | Índice: 1. O contexto | 2. Aplicación dalgúns conceptos saussurianos á Galiza decimonónica e do primeiro terzo do XX | 2.1. Lingua e fala | 2.2. Diacronía e sincronía | 2.3. Lingüística interna e lingüística externa.

122 (N/05). SANTAMARINA, Antón: “A lingüística galega nos últimos 25 anos”, en VV.AA., *25 anos coa cultura galega: vinte e cinco perspectivas para o século XXI*, Santiago de Compostela, Sotelo Blanco, 2005:189-215, il.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Repaso da historia da lingüística galega dos últimos 25 anos, que pretende mostrar “como o galego, nun arco de vinte e cinco anos (ou corenta, se queremos retrotraernos a 1966) pasou de ser case un[h]a *terra incógnita* a estar [...] á altura de outras lingüísticas europeas” (p. 241). O traballo divídese en dous treitos temporais: o dos inicios (de 1960 a 1981) e o da consolidación (de 1981 a hoxe). Dentro deste último faise unha revisión por “xéneros”: filoloxía (edición de textos), estudos gramaticais, lexicografía, historia interna e externa da lingua, xeografía lingüística e dialectoloxía, e sociolingüística. Para o autor, o progreso que amosan os estudos de lingüística galega é un síntoma da recuperación da lingua, tendo tamén “o valor engadido de que axuda aos falantes a depoñer actitudes negativas e mesmo a adquirir actitudes positivas cara á lingua” (ibid.). Salienta tamén a importancia que estes avances tiveron no recoñecemento internacional do idioma.

123 (R/05). ZUBILLAGA BARRERA, Carlos: “Una experiencia pionera de enseñanza universitaria del gallego”, *Madrygal*, 4, 2001:127-130, il. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Madrid, Universidad Complutense de Madrid, Portal de Revistas Científicas Complutenses, [2005], <<http://www.ucm.es/BUCM/revistas/fll/11389664/articulos/MADR0101110127A.PDF>>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/01/2006].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Nota informativa que se sitúa nos anos 60 do século pasado en Uruguai, cando estaba a agromar o labor cultural galego da man da *Asociación Uruguaya de Hijos de Gallegos* e o Patronato da Cultura Galega. Neste contexto, repásase o labor de distintos persoeiros que traballaron como docentes no ámbito universitario. De entre eles, destaca a figura de José Pedro Rona, doutor do Departamento de Lingüística da Facultade de Humanidades e Ciencias da Universidade da República (Montevideo), que impartiu o primeiro curso de lingua e literatura galega na Universidade latinoamericana. Ademais, inclúese unha edición facsimilar dunhas breves normas fonéticas que Juan García Durán utilizara para o seu curso de lingua galega impartido naquela época nesa universidade.

Vid. tamén as entradas 4, 20, 21, 58, 63, 228, 229, 230, 231, 232, 294, 362, 363, 364, 365, 407, 496, 546, 547, 550, 565, 697, 731, 734, 1030, 1034-1, 1035, 1036, 1037.

154 A contribución doutras disciplinas

Vid. as entradas 263, 281, 282, 285, 287, 290, 291, 301, 343, 553.

16 Estudos comparativos galego / ...

124 (R/05). ESPADA, Juan Manuel: “Algo sobre el gallego”, *Revista Gallega*, XIII/625, 1907:4. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor destaca as semellanzas que atopa entre o léxico galego e o francés (que para el son maiores que co castelán) e atribúeo á orixe celta das dúas linguas. A continuación, compara os pronomes persoais, o adverbio interrogativo *u* e o pronome *il* (por *el*) pleonástico con casos semellantes do francés. Denuncia a necesidade da fixación da lingua (que sería tarefa da Academia) pois coas diferenzas dialectais corre o risco de perderse.

125 (R/05). MORVAY, Károly / VIDAL CASTIÑEIRA, Ana (tr.): “Notas sobre fraseoloxía comparada”, *CFG*, 6, 2004:159-168. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades, [2005], <<http://www.cirp.es/pub/docs/cfg06.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 13/03/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. XERAL/PANROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor xulga que a publicación no ano 2000 polo Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades da versión galega de dous manuais do fraseólogo ruso Valerii M. Mokienko (*Fraseoloxía eslava* e *As imaxes da lingua rusa*) pode significar un gran pulo para as investigacións da fraseoloxía comparada -descritiva e histórica (xeral e dialectal). Nestas notas dedícalle unha atención especial á *Fraseoloxía eslava*. A importancia dos libros de Mokienko radica, entre outros, no feito de facilitaren o acceso a un material fraseolóxico moi pouco coñecido na Península Ibérica. Os investigadores que emprendan traballos similares terán que ser conscientes do risco que supón o manexo dun gran número

de exemplos provenientes de diferentes idiomas. Os dous manuais en cuestión tampouco están libres de erratas, polo que o autor corrixe nun "Apéndice" (p. 167-168) as grallas descubertas nos exemplos polacos das versións galegas [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

Vid. tamén as entradas 129, 142, 159, 176, 182, 562, 636, 683, 860, 944, 1041, 1071, 1155, 1168.

161 Estudos contrastivos galego / ...

126 (N/05). VILA PENEDO, Xoán: "Breve confrontación do galego co inglés: achegas históricas e fonéticas", *RGaF*, 6, 2005:181-191.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO E DIACRÓNICO | 4. MEC

O inglés, que pasa por ser a lingua franca internacional na actualidade, padeceu na Idade Media unha relación de sometemento verbo do francés, como acontece na actualidade en Galicia co galego verbo do castelán. Por outra banda, o sistema fonético e fonolóxico do inglés e do galego presentan notorias diferenzas (mais tamén algunha relativa similitude). O autor desenvolve no traballo unha comparación contrastiva das dúas linguas en ambos os aspectos (o histórico e o fonético-fonolóxico), amosándose convencido, na súa condición de profesor de inglés no ensino secundario, de que esa comparación pode ser utilizada con proveito nas aulas, en beneficio dos alumnos [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

Vid. tamén as entradas 71, 93, 131, 151, 204, 208, 220, 265, 275, 283, 909, 1099.

► 2 FONÉTICA E FONOLOXÍA: TRABALLOS XERAIS

127 (N/05). FERNÁNDEZ PLANAS, Ana María: *Así se habla: Nociones fundamentales de fonética general y española. Apuntes de catalán, gallego y euskara*, Barcelona, Honsori, 2005, 200 p. (= *Manuales*).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. XERAL/PANROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL

Manual que pretende expoñer de forma didáctica os fundamentos da produción, transmisión e recepción do son na comunicación entre os seres humanos. Vai dirixido ao profesorado dos distintos niveis educativos e aos alumnos universitarios que toman contacto por primeira vez coa fonética xeral e coa fonética castelá. Comeza por ofrecer unha caracterización xeral das capacidades fonatorias do ser humano e as súas características fónicas (caps. 1-5). Pasa logo a caracterizar desde o punto de vista fonético o castelán da Península Ibérica (cap. 6), aínda que tamén ofrece datos sobre a fonética do catalán, o galego e o éuscaro. Por último, ofrece unha caracterización xeral das distintas aplicacións da

fonética (cap. 7): uso didáctico (a corrección fonética e o ensino-aprendizaxe de segundas e terceiras linguas), uso clínico (a rehabilitación dos trastornos da fala), uso tecnolóxico (a síntese de voz e o recoñecemento automático da fala), uso xudicial (a fonética forense). Cada capítulo inclúe exercicios e cuestionarios de avaliación con solucionario ao final do libro.

RECS.: Paloma Arroyo, *RILib*, III/2 (6), 2005:227-230 | Xosé Luís Regueira, *Verba*, 33, 2006:365-368.

Vid. tamén as entradas 116, 126, 844, 890, 992.

21 Vogais

128 (N/05). ARIAS-CACHERO CABAL, Álvaro: “La armonización vocálica en fonología funcional (De lo sintagmático en fonología a propósito de dos casos de metafonía hispánica”, *Moenia*, 11, 2005: 111-139.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. ASTURIANO-LEONÉS | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL: INF. DIATÓPICA (FALAS GALEGAS DE LEÓN)

Traballo estruturado en tres partes: 1) “En torno a las relaciones sintagmáticas” (p. 111-122) ofrece un achegamento teórico ás relacións sintagmáticas (tipos, límites, relacións sintagmáticas entre invariantes, relacións sintagmáticas entre categorías, etc.); 2) “Dos casos de armonización vocálica en el noroeste peninsular” (p. 122-127) céntrase na descrición do fenómeno da metafonía no asturiano e no da inflexión de /a/ na fala galega dos Ancares; 3) “Análisis sintagmático” (p. 127-138) presenta os contextos de aparición dos dous fenómenos antecitados, centrándose nas relacións sintagmáticas e non nas neutralizacións que teñen lugar no contexto metafonético.

129 (N/05). CONDÉ, Valéria Gil: “O galego comparado às línguas românicas da Ibéria: aspectos do seu vocalismo oral”, en *Atas da IV Jornada Nacional de Filologia: A Filologia de Ontem, de Hoje e de Amanhã*, São Paulo, Universidade de São Paulo / Rio de Janeiro, Círculo Fluminense de Estudos Filológicos e Lingüísticos, 2005:85-90. | [Ed. en liña n.v.]: Rio de Janeiro, Círculo Fluminense de Estudos Filológicos e Lingüísticos, [2005], <<http://www.filologia.org.br/ivjnf/11.html>>, [Formato: HTML], [Consulta: 30/06/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL

Ofrece unha breve descrición fonolóxica do sistema vocálico do galego moderno en comparación co do asturiano, portugués europeo, portugués do Brasil, mirandés, castelán e catalán. Os trazos descritos son ben coñecidos, polo que o traballo non achega ningunha novidade relevante, aínda que poida resultar útil para un público brasileiro.

130 (R/04). CRADDOCK, Jerry Russell: “Descending Diphtongs and the Regular Preterite in Hispano-Romance”, *BHS*, LX/1, 1983:1-14. | [Ed. facs. en liña]: [Ann Arbor, MI], ProQuest, Periodicals Archive Online, 2004, <<http://pao.chadwyck.co.uk/marketing.do>>, Formatos: TIFF/PDF, [Consulta: 06/06/2008]. | [Ed. facs. en liña]: Birmingham, EBSCOhost Electronic Journals Service, [s.d.], <<http://ejournals.ebsco.com/direct.asp?ArticleID=48C2915DE06C46BCFA1F>>, Formato: PDF, [Consulta: 14/02/2008]. | [Ed. en liña]: London, Informaworld,

[s.d.], <<http://www.informaworld.com/smpp/ftinterface~content=a749165646~fulltext=713240928>>, Formato: HTML, [Consulta: 15/02/2008]. | [Nova ed. rev.]: *RPh*, 60 [= *Homage Issue in Celebration of the 60th Anniversary of Romance Philology: A Homage Volume Dedicated to Jerry R. Craddock, Containing a Selection of his obra dispersa on Romance Historical Linguistics*], 2006:161-180.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO | 3. DIACRÓNICO | 4. MEC

Estúdase a evolución en dialectos iberorrománicos do ditongo descendente protohispano romance /èw/, achegando numerosos datos e discusión de particularidades de diferentes variedades lingüísticas (principalmente o castelán, o galego-portugués e o astur-leonés). O autor parte de distintas afirmacións de Yakov Malkiel e J. W. Harris para analízalas en detalle e tentar solucionar algúns interrogantes que presentan (sobre todo, a existencia de fases intermedias entre o protohispanico /èw/ e o castelán /jó/ e a presenza de ditongamento na evolución do ditongo con vogal mediopechada /èw/). Coméntanse as formas gal.-port. *Deus, eu, judeu, meu, sou, tou* (e as refaccións *teu, seu, romeu* e diferentes formas de perfecto *cantou, comeu, deu* e a refacción *dou, encheu, estou, partiu, perdeu, sou, veu*, gal. moderno *veu evou*). Como conclusión, propónse para os dialectos iberorrománicos centrais unha cadea evolutiva /èw/ > /jéw/ > /jów/ > /jó/; pola contra, sinálase que no galego-portugués e nos dialectos máis conservadores do asturiano occidental o sistema protohispanico quedou virtualmente intacto, con só perturbacións menores, do tipo /aw/ > /ow/ e /èw/ > /jéw/ [X.A.P.].

131 (N/04). FLAUX, Marie-Christine: “Elementos de comparación dos sistemas fonolóxicos e das diferenzas fonéticas en galego e en francés”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, IV, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:239-248. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2008], <http://consellodacultura.org/mediateca/files/2008/05/lingua_vol_iv.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 15/05/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. XERAL/PANROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL

Tendo en conta as diferenzas fonéticas e fonolóxicas entre o francés e o galego, a autora intenta describir e explicar as dificultades que achan os falantes de francés ao aprenderen o galego. A intención non é describir nin comparar pormenorizadamente as variantes fonéticas e os sistemas fonolóxicos das dúas linguas, senón determinar as diferenzas básicas entre elas coa intención de “entendermos mellor ese acentiño que ten o falante de francés cando se expresa en galego, e viceversa” (p. 239). Conclúese que “o sistema vocálico galego non vai presentar maiores dificultades para un falante de francés unha vez superadas algunhas nocións importantes, tales como as regras de acentuación das palabras” (p. 247), mentres que no tocante ao sistema fonolóxico consonántico, a maior corrección fonética poderase alcanzar “despois de dominar puntos de articulación diferentes, así como toda unha serie de alófonos combinatorios” (ibid.).

132 (N/04). MARTÍNEZ MAYO, Concepción: “Descrición acústica dos elementos non silábicos dos ditongos galegos”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, IV, [Organizado polo] Instituto da Lingua

Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:249-255. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2008], <http://consellodacultura.org/mediateca/files/2008/05/lingua_vol_iv.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 15/05/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL

Descrición acústica dos elementos non silábicos dalgúns ditongos galegos en posición tónica, tentando determinar se é posible manter a diferenciación semivogal / semiconsoante en base a criterios acústicos (frecuencia do primeiro e segundo formantes, tempo e intensidade). Os grupos estudados son, dentro dos ditongos palatais, [ja], [ai], [je], [ei], [jo], [oi], [jò], [òj] e, dentro dos ditongos velares, [we], [eu], [wè], [èu], [wo], [ou]. Os datos proceden dun cuestionario con frases marco (co mesmo número de sílabas e idéntica estrutura acentual) e palabras en que aparece o ditongo entre bilabiais, realizado a catro homes e catro mulleres estudantes universitarios cuxa primeira lingua é o galego. Conclúese que a posición dos elementos marxinais do ditongo “determina unhas pequenas diferencias determinables polos parámetros de duración, intensidade e frecuencia” (p. 255), mais que ao non seren moi acusadas, a autora prefere falar de “elementos marxinais e posición pre e posvocálica” (ibid.).

133 (N/04). MÉNDEZ, Xosé Antonio: “A natureza das glides en galego”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, IV, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:257-267. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2008], <http://consellodacultura.org/mediateca/files/2008/05/lingua_vol_iv.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 15/05/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL

Algunhas condicións na estrutura silábica do galego parecen indicar que a secuencia tautosilábica (*glide*) + (*vogal*) forma un grupo monomoraico, débil. A oposición *gaunte* / **gaunte* podería ser explicada polo diferente comportamento das glides segundo a súa posición na sílaba. Porén, para a asignación do acento estas secuencias compórtanse como grupos fortes, xa que non existen proparoxítonos con (*glide*) + (*vogal*) na penúltima ou última sílaba. Isto crea unha aparente inconsistencia que dificulta a clasificación das glides, tanto no referente á súa natureza fonolóxica como á súa afiliación silábica. Este traballo, seguindo principios da fonoloxía xenerativa [concretamente, a teoría da optimidade, “movemento recente dentro da fonoloxía xenerativa que rexeita de plano o ordenamento de regras e a súa distribución en varios niveis de representación” (p. 257)], trata de demostrar a orixe vocálica das glides, ás que lles asigna natureza de inicio silábico e non de compoñente do núcleo. En resumo, as conclusións son as seguintes: 1) as glides proceden de vogal pechada; 2) as glides prevocálicas deben de ser analizadas como parte do inicio silábico; 3) as glides prenucleares non teñen carácter moraic; 4) a relación co acento é paralela á presente nas consoantes palatais [Adaptación do libro de resumos do congreso].

134 (N/05). REGUEIRA FERNÁNDEZ, Xosé Luís: “Nasalidade en galego e en portugués: algúns datos de secuencias vogal + nasal implosiva”, en Ana Isabel Boullón Agrelo, Xosé Luis Couceiro Pérez e Francisco Fernández Rei (eds.), *As tebras alumeadas: Estudos filolóxicos ofrecidos en*

homenaxe a Ramón Lorenzo, [Promovido polo] Departamento de Filoloxía Galega, Santiago de Compostela, Universidade de Santiago, 2005:433-445 (= *Homenaxes*).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL

Preséntanse os resultados da análise da duración da nasalidade durante e despois da emisión da vogal en secuencias *vogal + nasal + consoante oclusiva non voceada* e *vogal + nasal ante pausa* en seis informantes, tres portuguesas da zona comprendida entre Lisboa e Aveiro e mais dúas mulleres e un home galegos procedentes de concellos rurais ou semirrurais. A conclusión que o autor tira desta análise, malia os informantes seren insuficientes para establecer afirmacións categóricas, é que existe unha diferenza constante entre a nasalidade en galego e en portugués: a duración do segmento consonántico nasal é moito máis reducida en portugués.

Vid. tamén as entradas 91, 525, 540, 652, 877, 878, 879, 888, 962, 973-2.

22 Consoantes

135 (N/05). COLINA, Sonia / DÍAZ CAMPOS, Manuel: “Intervocalic Velar Nasals in Galician: Phonetic Evidence for Multiple Syllabic Affiliation”, en Sónia Frota, Marina Vigário e Maria Joao Freitas (eds.), *Prosodies: With Special Reference to Iberian Languages*, Berlin / New York, Mouton de Gruyter, 2005:269-285 (= *Phonology and Phonetics*; 9).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO E DIACRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL

Estudo das consoantes nasais velares intervocálicas en palabras como *unha, cunha, algunha*, desde un punto de vista fonético, co propósito de determinar se existen ou non diferenzas entre formas como esas e outros casos de nasais intervocálicas. Os datos en que se basea o traballo proceden de dez persoas galegofalantes ás que se lles pediu que leran un total de 36 frases en tres contextos diferentes: 1) xemorada (*unha a*); 2) posición inicial (*c’un amigolo*); 3) posición final (*c’un curandeiro*). Tras as análises fonéticas das gravacións, os autores conclúen que se aprecia unha distinción fonética entre as nasais velares unidas por varios vínculos e outras nasais velares intervocálicas que, deste modo, contribúen á proposta da xemoración.

136 (N/05). COLINA, Sonia / DIAZ CAMPOS, Manuel: “The Phonetics and Phonology of Intervocalic Velar Nasals in Galician”, *Lingua*, 116/8, 2006:1245-1273. | [Ed. facs. en liña]: [New York], Elsevier, ScienceDirect, 13-VI-2005, <<http://www.sciencedirect.com/science/journal/00243841>>, Formato: PDF, [Consulta: 30/06/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL

Tradicionalmente, a consoante velar nasal en posición intervocálica do galego moderno considerouse un segmento derivado. Porén, os investigadores manteñen opinións diverxentes verbo da súa afiliación silábica, aínda que todas as propostas presentadas ata agora contradín principios ben establecidos da teoría fonolóxica. Por outra banda, coñécense mal as características fonéticas deste segmento, máis aló do seu carácter nasal e velar. Este traballo pretende contribuír ao mellor coñecemento dos aspectos fonéticos e fonolóxicos desta consoante. Comeza por revisar as hipóteses explicativas formuladas previamente para esta unidade, propoñendo considerala un segmento nasal velar subxacente cunha

realización xemorada. Esta hipótese fonolóxica complétase cun estudo fonético sobre a xemoración que trata de precisar se existen diferenzas de duración entre esa nasal velar subxacente e outras nasais velares. Os resultados amosan que a duración dos segmentos xemorados galegos é maior que a dos simples, pero menor que a das consoantes xemoradas subxacentes, apoiando deste xeito a hipótese da presenza de xemoración non contrastiva na nasal velar intervocálica. Este traballo, en opinión dos autores, ilustra o papel desempeñado pola investigación fonética na análise fonolóxica e ten implicacións para o estudo da xemoración e para unha teoría do cambio lingüístico [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

137 (N/05). COSTA, Daniel Soares da: “Descrição e análise do sistema consonantal do português arcaico no Pergaminho Vindel”, [Ed. en liña n.v.]: *Estudos Lingüísticos*, 34, 2005:598-603, <<http://gel.org.br/4publica-estudos-2005/4publica-estudos-2005-pdfs/descricao-e-analise-do-sistema-598.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 31/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. M | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Comunicación presentada no 52º *Seminário do Grupo de Estudos Lingüísticos do Estado de São Paulo*, celebrado na Universidade de Campinas en 2004. Describe o sistema consonántico da lingua que conforma as sete cantigas de amigo de Martin Codax conservadas no Pergamiño Vindel, datado a finais do séc. XIII ou principios do XIV. Comeza por facer unha comparación da ed. facsímil do manuscrito [*O Som de Martin Codax* (Lisboa, UNYSIS, Imprensa Nacional-Casa da Moeda, 1986) de Manuel Pedro Ferreira] cunha versión posterior incluída na obra *Celso Cunha: Cancioneiro dos Trovadores do mar* [ed. de Elsa Gonçalves (1999, vid. *BILEGA* 10086)]. O resultado desta comparación é unha terceira versión, correspondente á interpretación da escrita do manuscrito feita polo autor, que amosa todos os grafemas consonánticos que conforman a lingua do trobador: , <c>, <ch>, <d>, <f>, <g>, <l>, <ll>, <m>, <n>, <nn>, <p>, <qu>, <r>, <rr>, <s>, <t>, <z> e mais <i>, <u> en función consonántica. Conclúese que, dado que Martin Codax era “falante nativo de Português Arcaico, o sistema consonantal encontrado é representativo do português medieval dos séculos XIII e XIV e, como tal, contribuí para a descrição da fonología da época e da História da Língua Portuguesa, em geral” (p. 603).

138 (R/05). GALMÉS DE FUENTES, Álvaro: “El arcaísmo fonológico de los dialectos del Norte portugués y su importancia para la lingüística románica general”, *BmF*, XX/1-2 [= *Actas do IX Congresso Internacional de Linguística Românica (Universidade de Lisboa, 31 de março - 4 de abril 1959)*, III], 1961:19-30. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Lisboa, Centro Virtual Camões, Biblioteca Digital Camões, [2005], <<http://www.instituto-camoes.pt/cvc/bdc/lingua/boletimfilologia/20/boletim20.html>>, Formato: PDF, [Consulta: 26/02/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. PORTUGUÉS | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL: INF. DIATÓPICA

Nas p. 19-26 estuda a estrutura fonolóxica das sibilantes nas rexións portuguesas de Trás-os-Montes e noroeste de Entre-Douro-e-Minho, así como nalgúns puntos da zona fronteiriza de España entre os que figuran o concello de San Miguel de Lobios (OU) e de Hermisende (ZA). Todos eles destacan polo seu conservadorismo, pois manteñen a antiga oposición fonolóxica entre <ss> / <ç>, <s> / <z>. Tamén interpreta como fenómeno conservador a indistinción *v/b*, pero sen facer ningunha referencia ao galego.

139 (N/04). PINHEIRO, Márcia Helena Diman: *O sistema consonantal do Português Arcaico visto através das cantigas profanas*, Dissertação de Mestrado em Lingüística e Língua Portuguesa, Araquara, SP, Universidade Estadual Paulista Júlio de Mesquita Filho, Faculdade de Ciências e Letras, 2004, 215 p. | Inédita.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. M | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Estuda as representacións posibles para os sons consonánticos do período galego-portugués a partir dos datos tirados dun corpus representativo da poesía trobadoresca, constituído por 107 cantigas de amigo e de amor. A investigación das relacións entre letras e sons na escrita galego-portuguesa a través do establecemento dos contextos de ocorrencia e das posibles variacións da escrita dunha mesma palabra permitiu reunir datos representativos para a análise. Estes datos foron interpretados desde a perspectiva dos modelos da Fonoloxía non lineal, nomeadamente do modelo métrico -previamente aplicado ao mesmo período nalgúns traballos de Gladis Massini-Cagliari (1999, vid. *BILEGA* 10233, entre outros)-, verificando a posición ocupada polas consoantes representadas, dentro da xerarquía da sílaba. Así pois, constitúe un traballo centrado no valor das representacións escritas das consoantes desde a perspectiva da posición que ocupan na sílaba, dentro da xerarquía dos constituíntes establecida polos modelos da Fonoloxía métrica. A análise mostra que grafemas consonánticos poden ocupar a posición de ataque simple, ataque complexo e coda simple, dentro da estrutura silábica.

140 (N/05). SOMENZARI, Tatiana: “Análise do status fonolóxico do grafema consonantal duplo RR em Português Arcaico”, [Ed. en liña n.v.]: *Estudos Lingüísticos*, 34, 2005:392-396, <<http://gel.org.br/4-publica-estudos-2005/4publica-estudos-2005-pdfs/analise-do-status-36.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 31/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. M | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Comunicación presentada no *52º Seminário do Grupo de Estudos Lingüísticos do Estado de São Paulo*, celebrado na Universidade de Campinas en 2004. A partir dos datos tirados de 50 cantigas de amor do *Cancioneiro da Ajuda* (ed. facs. de 1994), a autora examina as ocorrencias do grafema duplo <rr> co obxectivo de determinar o seu estatus fonolóxico como consoante simple ou xeminada no galego-portugués medieval. A autora comeza por analizar as relacións entre letras e sons na escrita do galego-portugués, para logo pasar a interpretar os datos obtidos dende a perspectiva dos actuais modelos da Fonoloxía non-lineal verbo da sílaba. Os datos do corpus amosan unha variación gráfica <yr> / <ir>, que favorece a conclusión de que fonoloxicamente o son representado corresponde a unha consoante xeminada.

141 (N/04). VEIGA RODRÍGUEZ, Alexandre: “A clase fonemática dos líquidos en galego”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Língua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, IV, [Organizado polo] Instituto da Língua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Língua Galega, [2004]:291-303. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2008], <http://consellodacultura.org/mediateca/files/2008/05/lingua_vol_iv.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 15/05/2008]. | Trad. cast. do autor: “La clase fonemática de los líquidos en gallego”, en Alexandre Veiga, *Estudios de fonología funcional*, Noia, A Coruña, Toxosoutos, [2002]:201-214 (= *Colección Lingüística*; 5).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL

Estuda, desde a perspectiva teórica do estruturalismo funcionalista, a estrutura da clase fonemática líquida en galego moderno, prestando especial atención ás circunstancias distribucionais de neutralización co fin de determinar a orde xerárquica das oposicións funcionais no interior desta clase fonemática e o funcionamento marcado ou non marcado dos termos de cada unha destas oposicións [Adaptación do resumo que aparece no limiar da trad. cast.].

Vid. tamén as entradas 87, 131, 428, 517, 519, 521, 528, 530, 533, 539, 634-2, 876, 880, 881, 882, 883, 884, 889, 891, 950, 1027.

23 A sílaba e o acento

142 (N/05). MASSINI-CAGLIARI, Gladis: “Questões de silabação: comparações entre o português arcaico e o português brasileiro”, en Gladis Massini-Cagliari, Clotilde de Almeida Azevedo Murakawa, Rosane de Andrade Berlinck e Marymarcia Guedes (orgs.), *Estudos de Lingüística Histórica do Português*, Araquara, Universidade Estadual Paulista, Faculdade de Ciências e Letras / São Paulo, Cultura Acadêmica, 2005:179-192 (= *Trilhas lingüísticas*; 7).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. PORTUGUÉS | 3. SINCRÓNICO | 4. M | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Compáranse algúns fenómenos de silabación do galego-portugués medieval (*período trobadoresco do portugués arcaico*, segundo a terminoloxía da autora) e do portugués brasileiro, analizándoos á luz da Teoría da otimidade, consonte as propostas de Alan Prince e Paul Smolensky (*Optimality Theory: Constraint Interaction in Generative Grammar*, New Brunswick, NJ, Rutgers University, Rutgers Center for Cognitive Science, Technical Report nº 2, 1993), John J. McCarthy e Alan Prince (*Prosodic Morphology: Constraint Interaction and Satisfaction*, New Brunswick, NJ, Rutgers University, Rutgers Center for Cognitive Science, Technical Report RuCCS-TR-3, 1993), Diana B. Archangeli e D. Terence Langendoen (*Optimality Theory: An Overview*, Oxford, Blackwell, 1997), Iggy Roca (*Derivations and Constraints in Phonology*, Oxford, Oxford University Press, 1997) e René Kager (*Optimality Theory*, Cambridge, Cambridge University Press, 1999). Por tratarse dunha primeira abordaxe do tema, a autora limitáase ao estudo de fenómenos internos da palabra relacionados coa silabación, malia que tamén teñan relación directa outros procesos entre palabras, como os de sandi. Asumindo que a sílaba é o primeiro dominio prosódico a partir do cal as linguas organizan a súa fonoloxía, obsérvase que as formas das sílabas varían dunha lingua para outra e que a silabación é, dentro de cada lingua, previsible. Na teoría da otimidade, a gramática considérase constituída por un conxunto de restricións violables e xerarquizadas. Consonte esta concepción, o obxectivo deste traballo é establecer a xerarquía das restricións responsable da silabación do galego-portugués e do portugués brasileiro, a partir da verificación da actuación de restricións relativas a estrutura silábica e de fidelidade. A análise baséase nunha selección de cen cantigas profanas galego-portuguesas (50 de amor, extraídas do *CA*, e 50 de amigo, procedentes do *CBN*).

143 (N/05). MASSINI-CAGLIARI, Gladis: “Revisitando o acento do Português Arcaico a partir de uma abordagem otimalista: o padrão dos verbos”, [Ed. en liña n.v.]: *Estudos Lingüísticos*, 34, 2005:1248-1253, <<http://gel.org.br/4publica-estudos-2005/4publica-estudos-2005-pdfs/revisitando-o-acento-do-portugues-680.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 31/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. M | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Comunicación presentada no 52º *Seminário do Grupo de Estudos Lingüísticos do Estado de São Paulo*, celebrado na Universidade de Campinas en 2004. Estuda a distribución do acento nas formas verbais do período galego-portugués (a primeira fase do portugués arcaico) segundo os principios da teoría da optimidade. A análise baséase nos datos tirados das 503 cantigas de amigo do *CBN*, as 310 cantigas de amor do *CA* e as 420 *CSM*. As pautas acentuais achadas nas formas verbais do corpus son as mesmas e aparecen na mesma proporción que a autora identificara en traballos previos para os nomes e outros elementos léxicos non verbais: predominio de formas paroxítonas, mais con incidencia significativa de oxítonas e escasas proparoxítonas. Por esta razón, a xerarquía de restricións establecida para explicar o patrón acentual dos elementos non verbais é válida tamén para os verbos paroxítonos terminados en sílaba libre e en sílaba trabada, alén dos oxítonos terminados en sílaba trabada e en ditongo: “Em todas essas formas, percebe-se o mesmo jogo das forças conflitantes que agem sobre a localização do acento que pôde ser deduzida da análise dos nomes e outros itens lexicais não-verbais: tendências concomitantes em direção à produção de um ritmo trocaico e à marcação com a proeminência acentual da fronteira morfológica do radical. No entanto, no caso dos verbos, o domínio morfológico a ser ressaltado não é exatamente o radical, mas o tema verbal, que consiste na soma do radical com a vogal temática” (p. 1250-1251).

144 (N/05). MASSINI-CAGLIARI, Gladis: “Revisitando o acento do Português Medieval a partir das *Cantigas de Santa Maria*”, en Inês Duarte e Isabel Leiria (orgs.), *Actas do XX Encontro Nacional da Associação Portuguesa de Linguística (Lisboa, 13, 14 e 15 de Outubro de 2004)*, Lisboa, Associação Portuguesa de Linguística, 2005:673-685. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [2008], <<http://www.apl.org.pt/docs/actas-20-encontro-apl-2004.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 09/06/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. M | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Traballo que se presenta como continuación de “O acento em português arcaico visto pela teoria da otimidade” (2001, vid. *BILEGA* 10867), onde a autora analizaba os paradigmas acentuais do portugués medieval a partir dun corpus constituído polas 503 cantigas de amigo conservadas no *CBN*. Agora desenvólvese a mesma análise tomando como corpus as 420 *CSM* de Afonso X. A autora conclúe que en posición de rima hai dous paradigmas: versos graves (rematados en palabras paroxítonas) e versos agudos (rematados en palabras oxítonas) e que a posibilidade de alternaren eses dous paradigmas nunha mesma cantiga é un argumento para defender a existencia dun ritmo trocaico no galego-portugués [T.A.G.].

145 (N/05). MASSINI-CAGLIARI, Gladis: *A música da fala dos trovadores: Estudos de prosódia do Português Arcaico, a partir das cantigas profanas e religiosas*, Tese de Livre Docência em Fonologia, Universidade Estadual Paulista, Campus de Araquara, Faculdade de Ciências e Letras, 2005. | Inédita.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. M | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Estuda algúns fenómenos prosódicos do portugués arcaico (PA), a partir dos principios da Teoría da otimidade e a través da comparación das características lingüísticas das cantigas profanas galego-portuguesas coas das relixiosas. Os elementos prosódicos do PA aos que se presta atención son a estrutura da sílaba, o acento léxico e os procesos rítmicos coñecidos como sandi vocálico externo e